

H 448.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO

EX LIBRIS

K. RAUD

WILLEM REIMAN

PATRIAE IN/ERVIENDO CONSUMOR

Aastaraamat

Ewangesiumi

Lutheruse usu lastele.

Toimetanud S. v. G.

„Kriisliku rahwajirjanduse Agenturi“ ladu on Jurjewis
(Tartus). Raamatukauplus, Uueturu nuiitsas Nr. 15 ja
abikauplus Tallinnas Pika uul. Nr. 41.

Tallinnas, 1902.

Trükitud August Mickwitz'i trükikojas.

Aastaraamat

Ewangeliumi-Lutheruse usu lastele.

Toimetanud R. v. G.

Tallinnas 1902.

„Kristliku rahwafirjanduse Agenturi“ ladu on Jürjewis
(Tartus). Raamatukauplus Uueturu uulitsas nr. 15 ja abikauplus
Tallinnas Pika uulitsas nr. 41.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ 11 Сентября 1902.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

32860

Печатано въ типографіи Авг. Миквицъ.

Halleluuja! Jeesus elab,
Surm ja põrgu võidetud!
Taewas nii ja maa peal kõlab,
Kus on iial kuulutud:
Ülestõusnud Elu tooja,
Jeesus elab, Halleluuja!

Halleluuja! haud on tühi,
Ära leina asjata,
Waid ja filmad kuiwaks pühi
Käakimata rõõmuga,
Sest et tõusnud on su Looja.
Jeesus elab, Halleluuja!

Halleluuja! Ärge nõudke
Surnuist enam elawat,
Jüingritega vaatma jõudke,
Ruhu ütles minewat:
Taewas on see Elutooja,
Jeesus elab, Halleluuja!

J. Bergmann.

Jeesus aitab.

Uht asja tuletab meile see kallis nimi, Jeesus, meele ja seda nimetab püha kiri küll sagedaste, et meil nüüd Tema pärast ja Tema läbi üks Jsa taewas on. Kõik mis Tema loonud, hakates suurtest taewa tähtedest senni kui kõige wähe- mast loomast saadik, mis liigub ehk liikumata on, kõik seda peab Tema üles. Jsalikust ja imelikust armust ja heldusest annab Tema meile rohkeste ja igapäew seda, mis meil tarwis on. Tema film walwab meie kõikide üle ja Tema käsi on kõikide wastu lahti; sest Tema süda põleb meie wastu ja Tema südamene nimi on „Jeesus“, sellepärast ära kardad!

Uga kui haigused on tulemas, kas meie sellepärast peame kartma? Pane tähele, kui mitmed wiletsused meie ümber warit- sewad. Siiski on Jeesus meiega: „Ehk tuhat langewad sinu kõrwa ja kümme tuhat su parema poole, ei pea see mitte su ligi saama.“ Ja kui sinu ihu ometi peab haigust tunda saama, eks sa siis ei tea, mis kirjutatud on: „Tõeste meie haigused on Tema enese peale wõtnud ja kõik meie walu ära kannud.“ Kui Jeesus siin maailmas elas, siis on Tema seda tõeks teinud. Kõik haigeid on Tema terweks teinud ja Tema sõna peale on kõik haigused pidanud lahkuma. Tema on meile toht- risid ja rohtusid annud, kes meid aitawad, ja kui sagedaste oleme oma filmaga seda näinud, kui tohtrite tarkus oli otsas, ja kui misgi rohi enam ei aidanud, siis on Jeesus terweks teinud. Tema astub ise igaihe haiguse woodi juure ja paneb hoolega tähele, kui kaugele haigus wõib minna ja kui palju haige suudab kanda. Jeesus, meie arst, on meiega.

Ja kui mõned teised tunnud ehk kanged marud peat- sid tõusma, siis tuleta meele, et kõik loom Tema meelewalla all on. Imelikul wiisil saadab Tema oma rahwast Egiptuse maalt

wälja oma wägewa käe läbi, ja kui Waarao neid taga ajab, lõhub Tema merd ja wiib rahwast kuiwalt läbi. Ka meie oleme jagedaste kitsikustes olnud. Njad olid sõlme ja sassi läinud, nõnda et meie otja ei leidnud, aga Tema sõrm tegi sinu ees teed lahti, et kõik seda imeks panid. Taewas ja maa lähewad hufka, aga Tema sõnad ja Tema tõutused on igawesjed. „Hüüa Teda appi ahastuse päewal, siis tahab Tema sind sest wälja kistuda.“ Tema nimed on: „Imelik, nõuandja, wägew Jumal, igawene isa, rahuwürst.“ „Nõnda kui kottas oma pesakonda warjab ja lehwitab oma poegade kohal, ta lau-
tab oma tiiwad, wõtab teda ja kannab teda oma tiiva sulgede peal,“ nõnda on ka wana Jumal meie üle ja Tema igawesjed tiiwad meie all.

Ja kui meie küsime, mis see nimi Jeesus õiete tähendab, siis on meie Jumala suust wastus selle küsimise peale. Ingel andis Joosepile seda käsku: „Ja sina pead Temale nime panema Jeesus, sest Tema peastab oma rahwast nende pattudest.“ Seks on Jsa Teda läkitanud. Mii kaua kui sina Temast weel finni hakkad ja kõik oma lootust Tema peale ainuüksi heidad, ei ole ühtigi waja. Aga kui meie Teda enam ei palu ja Tema sisse enam ei usu, siis ei wõi Tema ka meid meie pattudest peasta, siis oleme kadunud ja langeme igawese hukatuse sisse, oma enese süü pärast. Oleme Jeesust kantanud, siis oleme kõik kantanud. Tema on seatud langemiseks ja üles-
tõusmiseks. Tema ei anna oma auu teisele. Tema üksi on Jumalast pandud Jumastajaks; kellele Tema patud andeks annab, neile on nemad andeks antud. Tema üksi wõib öelda: „Ole julge mu poeg, mu tütar, sinu patud on sinule andeks antud; mine rahuga.“

Ja Jeesus wõib ka patu ahelad ja wäge murda. Jeesus üksi teeb kõik uueks. Ruhu Tema oma jalga paneb, kus Tema ewangelium saab kuulutatud ja wastu wõetud, olgu rahwa, maja ja südame sees, seal uuendab Tema kõik. Tema lõhub ära ebajumalate templid, Tema wõidab ära toorust ja roojust, Tema eest põgenewad kõik patud, olgu nemad misjuguised tahes.

Tema võidab kõiki ära, ja Tema seeft woolab meie sisse uus elu, rahu ja rõõm. Tema annab meile õigust, auu ja õnnistust. Sellepärast: Önnis see maa, see rahwas, see linn, see maja ja süda, kus Jeesus aset teinud.

Mis meil siis veel karta? Kurat on naese seemnele kannu rõhunud, nõnda tahab ta ka ristikoguduse veriseks kiskuda. Tema küünite all winsub, ägab, ulub ja on haavatud hulk rahwast nagu see inimene, kes oli rõõwlite kätte sattunud. Breester ja leewit läksid mööda. Kõik meie ohwrid ja wagad teud ei saa meile abi saata. Kui Samaria mees seda teed käis, siis sai tema süda haledaks ja heitis armu. Jeesus üksi saadab abi. Jeesus on wana maule pead rõhunud. Uus Tema nime sisse võime ära kustutada kõik tigeda kuradi tulised nooled. Kus Jeesuse nimi kõlab, seal põgeneb waenlane: „Õõiskamise ja võidu laul on õigete majade sees; Jehoowa parem käsi teeb kõik wahwaste.“

Ja kui meile peaks surm tulema, siis on Jeesus ka surma võitjaks. Olgu surma võitlemine ei tea kui raske, hinge ja ihu lahutamine ei tea kui walus, surma wäraw ei tea kui kitsas ja wesi ei tea kui sügaw ja lai, Jeesus wiib meid kõigist läbi Kanaani maale. Weretunnistajad nimetasid oma surma päewa sündimise päewaks. Ka meie võime hüüda: „Surm, kus on sinu astel? Põrguhaud, kus on sinu võimused? Aga tänu Jumalale, kes meile võimust annab meie Jeshanda Jeesuse Kristuse läbi.“

Jeesu nimi rõõmustab,
Saadab kõiges hädas abi;
Waeu ja ristgi õnneks saab
Tema kalli nime läbi.
Jeesus, sinu nimi on
Meie täht ja kilp ja kroon.

A. H.

Hiina maal on igal pool palju templid, kus waene pagana rahwas ebajumalaid teenib. Tutsheu linnas oli teiste templite hulgas ka üks, kus 15 puust tehtud ja üle kullatud kuju seisiswad. Nende seas ka need kaks, keda teie siin näete; teine annab oma tahtmise järele rikkust ehk waesust, teine saadab katkufurma, kui ta wihane on. Iga kuju oli wiis jalga kõrge. 1889=aastal suri linnas üks kindral ära, ja rahwas rääkis, need 15 ebajumalat olla teda tapnud. Maawalitseja saatis linna wanemate juure ja käskis neid ebajumalaid siduda

Katku Zumal.

Rikkuse Zumal.

ja kohtu ette tuua. Linnawanemad ehmatafid ja olid wäga kimbud: „Kui meie neid ebajumalaid finni wõtame, saawad nemad wihaseks ja saadawad meile õnnetust; kui meie maawalitseja käsku ei täida, lasseb tema meie pead otsast ära raiuda.“ Wiimati tuli neile hea nõuu: Nemad saatsid böse pime-das templisse ja lasid ebajumalate filmad tulise rauaga wälja pista, et nemad ei näeks, kes neid finni wõtab. Siis seuti neid kõitega ja wiidi kohtu ette. Maawalitseja küsis nende käest, mikspärast nemad kindrali ära tapnud. Muidugi ei teinud

ükski neist fujudest juud lahti, et ta maawalitsejale oleks kostnud. Neid mõisteti surma ja timukas raius nende puupead otsast ära, ihud visati tiiki, tempel, kus sees nemad seisnud, pandi luffu ja üks pitseriga kinni, et ükski ei iialgi neid jumalaid enam mõiks appi hüüda.

Kuulge mis prohwet Jeremia ebajumalate kohta ütleb peatüf 10, 3—6.

3 Paganate seadmised on tühi asi; sest see on puu mis metšast raiutud, see on puusepa kätetöö kirwega.

4 Hõbeda ja kullaga teeb ta seda ilusaks; nemad kinnitawad neid naelte ja haamritega, et ta ei kõigu.

5 Nemad on ühest tükist kui palmipuu, ja ei räägi mitte; neid kantakse ikka, sest nemad ei wõi kõndida. Ärge kartke neid, sest nemad ei tee kahju, ja head teha pole ka nende käes.

6 Ükski ei ole olemas kui Sina, oh Jehoowa! suur oled Sina, ja suur on Su nimi wõimuse poolest.

Ka Hiinamaale on misjonärid tulnud armuõpetust kuulutama, ja mõni, kes enne ebajumalaid kummardas, teenib nüüd rõõmuga elawat Jumalat. Teie näete siin pildi peal ühe abielupaari, kes ise juba mitme aasta eest ristitud, nüüd oma lapsukesi ristmisele toob. Neil on piff tee ees, ja isa kannab lapsi kordides. Poisile tahawad nemad nimi panna Tshung-Yung-Kong ja tütarlapsel Heu-Sintschau. Waadake kui ellaste ema pisema lapse, see on tütreke peale waatab: Ta rõõmustab, et tal see tütreke on ja et keegi seda last ci tapa. Hiinamaal tapetakse palju pisikesi tütarlapsi, wanaema matab ta elawalt mulda, ehk lammatab ta märja rätikuga ära, ehk wiskab teda pöösasse. Aga homiku tulewad politseimehed juurtes linnades ja korjawad weike tütarlaste kehafi ja wiiwad käruga linnast wälja. Aga kes risiusu wastuwõtnud, need ei tapa oma tütrekei mitte, nemad tunnewad Teda kes on ütelnud: „Laske lapsukesi minu juure tulla ja ärge keelake neid mitte, sest niijuguste päralt on taewariik.“

Kristlikud Hiinlased toovad lapsi ristimisele.

Üks waene harimata Hiina mees tuli ükskord Ato linnas ühest kabelist mööda, ta astus sisse ja kuulis kuidas missionar Binkley Jeesusest rääkis, et Tema meid kõigest patust võib peasta. Pärast Jumalateenistust läks Hiinlane missionari juure ja ütles: „Ma ei tunne seda Jeesust mitte, kellest sa rääkisid, aga eks sa ütelnud, et Tema patust võib peasta?“ „Jah võib“ kostis missionar. „Kui sa seda ütled, siis sa ei tunae mind mitte,“ hakkas teine jälle, „mina olen walelik, mängimise läbi olen oma wara raisanud, ma olen abielurikkujä,

nõid ja enam kui kakskümmend aastat olen mina opiumi suitsetanud. Kui mind oleks tunnud, sina ei oleks ütelnud, et Jeesus kõigest patust võib peasta. (Opiumi suitsetamine hukkab ihu ja hinge veel rohkem kui liig joomine, opiumi suitsetaja saab hoopis selle patu orjaks.) Missionar kinnitas mehele, et Jeesus wististe ka teda võib kõigest patust lahti teha. Waene

opiumi suitsetaja pani seda väga imeks; ta läks ära, tuli aga pea jälle tagasi, ta tahtis veel sest suurest Lunastajast kuulda.

Mõne nädala pärast tuli tema hiilgawa filmadega missionari juure ja ütles: „Nüüd ma olen ka seda tunda saanud, et Jeesus patust peastab — Tema on ka mind mu pattudest lahti teinud, et ma enam ei pea pattu tegema.“ Jah, see oli tõsi, Jeesus oli seda patu orja wabaks teinud, et tema opiumi suitsetamist maha jättis.

Teda ristiti, nüüd oli tema südame igatsemine, kodu oma külas oma tuttawatele ja sugulastele sest suurest Lunastajast rääkida. Sõbrad ütlesid temale küll, et teda walu ja tagasiuksamine ootab; aga armastus sundis teda ometi, ka teistele armu kuulutada, sest et tema ise armu oli leidnud. Aga

rahwas ei tahtnud teda kuulda, teda pekseti, wiisati mulla ja mudaga, aeti kui kurja elajat ühest kohast teise; aga tema ei wäsinud kõikidele Jeesusest rääkimast. Wiimati wiidi teda kohtu ette. Kohtumõistja oli üks tige, kuri inimene, kes ristiinimesi ei sallinud; see oli rõõmus, et ta ühte ristiinimest wõis piinata ja käskis seda meest leppidega peksta. Palja selja peale sai tema niipalju hoopa leppidega, kunni terve selg lõhki oli. Pooljurnud kanti teda missiooni majasse, kus tohter tema haawasi finni sidus. Missionar ei leidnud warsti sõnu haawatud meest trööstida; aga see ütles naeratades: „Õpetaja, mu waene ihu on walu täis; aga südames on rahu,“ ja siis lisas ta juure: „Kui ma jälle terweks saan, siis lasete mind jälle minna oma rahwa juure!“

See wõttis palju aega, ennegu meie sõber jälle nii tugew oli, et ta wõis seista ja kõndida; ja nii pea kui temal wähegi wõimalik oli, läks tema jälle oma külasse ja kuulutas Jeesust. Mitmed, kes enne tema kõigekurjemad waenlased olid olnud, said nüüd alandliku Jeesuse jüngriks.

Keliteistkümmend aastat tegi see armas mees sedawiisi tööd; aastal 1869 sai tema õpetaja ammetile õnnistatud. Neid on palju, kes tema sõna läbi ristilöödud Õnnistegia juures rahu on leidnud; ja kui ustaw töötegija nii nõrgaks oli saanud, et tema enam ei suutnud seista, siis rääkis tema weel nendega, Jeesuse armastusest, kes tema juure tulid. Kindlas usus ja lootuses on ta siit maailmast lahkunud.

Kui Paulust tagasiwiisati ja kiwidaga wiisati (waata apostl. teg. 14, 8—22) siis tema kinnitas jüngrite hingeid ja manitses neid, usu sisse jääda, ja et meie mitme wiletsuse läbi peame Jumala riiki minema.“ Seda meie näeme ka selle mehe elust; aga meie näeme ka, et Jeesuse wägi nõtruse sees täie wõimuse saab ka tänapäew.

„Tugewad on Jeesu käed,
Need mind igaweste hoidwad.“

Kui kenad need majakesed on oma kõrge ümmarguse pilliroo katustega, ja ilusad palmipuud kasvavad onnide vahel, Aga sellegi pärast ma ei tahaks mitte niisuguse maja sees elada, sest puhtust pole sealt leida, põrsad ja lambad ja kõik loomad, mis majaperemehe oma on, elavad ka seal sees, ja tulewad fõrd weel sipelgad sisse, siis ei ole võimalik rahu leida, sest nemad ammustavad väga walustaste. — Elanikud walmistavad praegu toitu: Nemad feedawad üht juurt „Dams“,

Neegri küla Ahwrika maal.

mis seal palju kasvab, ja siis tõukawad nemad seda nuiadega ühe kõrge nõuu sees, kurni sest üks sitke taignas saab, seda rooga hiiutakse „Wuhwuks“. Ka neegritel on oma kombat söömise juures: Igauks puhastab oma parema käe enne söömist, sest lusikat ega kahwit ei ole olemas, ja kõik sööwad ühest kausist. Kõik külitawad waagna ümber ja igauks wõtab ühe pentäie wuhwu, pigistab põidlagaga augu sisse, et temast nagu lusikas saab, kastab siis ühe piparsausti sisse ja sööb ta

ära, ja nii teewad nemad kunni kaus tühi. Ükski ei waata kadefusega teise peale, kas tema ehk liiga ei mõta, sest neeger annab hea meelega teisele, kui tal aga omal midagi on. Aga üht asja ei oska nemad mitte, see on kõige hea ande andjat tänada; nemad ei ole mitte seda salmi õppinud: „Kui sa saad sõõnud ja su kõht täis saanud, siis pead sa Jechoowat, oma Jumalat kiitma.“ 5 Moosese 8, 10.

Kui neil puudust on, siis nemad ei oska ka mitte paluda: „Meie igapäewast leiba anna meile tänapäew.“ On neil aga rohkest, siis nemad ei pane ka midagi kõrwale, waid panewad nahka, nii palju kui aga võimalik, et nemad wäewalt juudawad liigutada — sellepoolest on nemad kui mõistmata loomad.

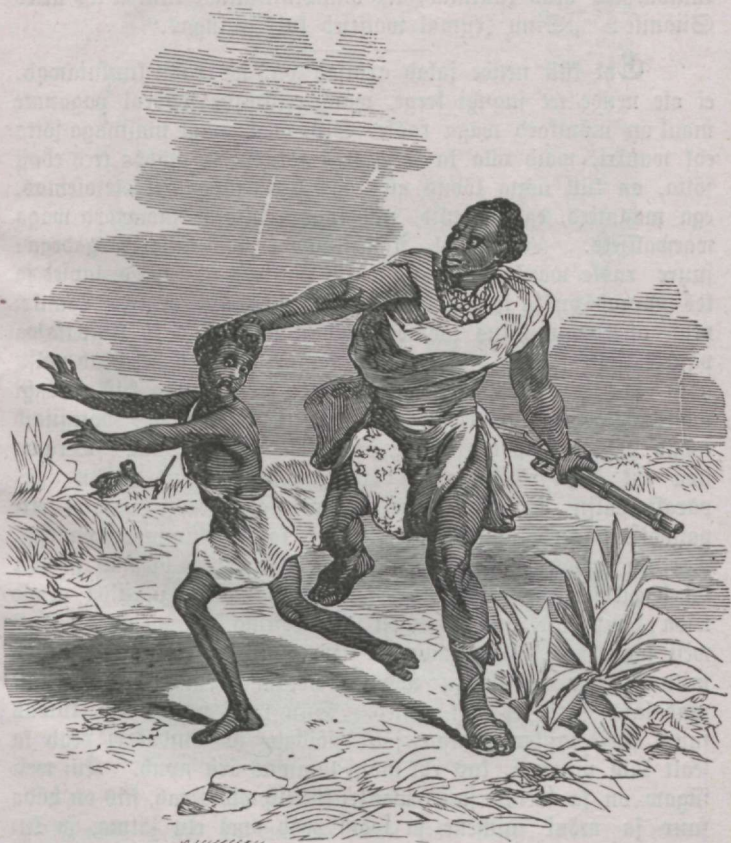
Nende wuhwu nuiadest on rahwal üks imelik ennemuistne jutt. Wanal ajal, nii räägiwad nemad, oli maa peal hoopis parem elu. Ei olnud haigust ega surma, ja toitu oli alati rohkest, ja Jumal ise oli üsna ligi, waatas lahkest inimeste töö peale. Aga üks naene, kes wuhwu tampis, oli hooletu ja pistis oma nuiaga Jumalale filma; seda pani Jumal väga pahaks ja läks kaugele ära ülesse, pilwede taha. Elu maa peal sai wiletsaks, nalg haigus ja surm piinasid inimesi; need pidasiwad nõuu, mis nüüd teha. See oli selge, et elu enne paremaks ei lähe, kui Jumal jälle ligidale tuleb, aga mil wiisil teda ülewalt maa peale maha tõmmata — seep see kimbatus oli! Siis läksiwad inimesed ühe väga targa wanamoori juure, tema käest nõuu küsima, ja see ütles: „Wuhwu-nuiaga olete Jumalat pahandanud, nende läbi peate teda maa peale tagasi tooma. Pange kõik nuiad, mis teie iial leiate, teine teise peale, siis ronigu kõige pikem mees selle torni otsa, hakatu Jumalast kinni ja tõmmaku Teda alla.“ Inimesed wõtjid rõõmuga seda nõuu wastu ja tegid nõnda; aga pikk mees, kes ülesse oli roninud, hüüdis: „Oleks üks ainus nui enam, siis ulataks Jumalat alla tõmmata.“ Jälle kimbatus käes! igauks läks nuiasi otsima aga mitte üks ainus enam leida. Inimesed läksid jälle wanamoori juure, aga sellegi tarkus otjas. Siis läksid inimesed ühe teise wanamoori juure,

see oli veel targem kui esimene ja ütles: „Teie olete lollid, see nui mis all põhjas on, seda ei ole ju enam tarvis, tõmbake teda välja ja pange torni otsa.“ Inimesed tõttasid rõõmsaste ära ja tõmbasid alama nuiat välja — ja terve torn langes praginal maha, Jumalat nemad ei saanud mitte maa peale maha tõmmata, ja wiletsus, nalg, haigus ja surm jäid ilma peale walitsema.

Kuulge, kuidas üks neegri poisike oma elulugu jutustab: „Mu isa suri Gallarahwa maal, (homiku pool Ahwrika maal) kui mina alles üsna weike olin. Üksford läksin ma emaga kõrbe, rohutu leikama loomadele. Seal tulid kurjad orjade püüdjad meie kallale. Üks wõttis mind kinni ja tassis mind emast ära; ma nutsin kibedaste ja mees lõi mind wasta suud ja ütles: „Wait“. Ta wiis mind enese majasse, ja tema naene ja lapsed olid wäga rõõmsad, et neil nüüd uus ori oli. Aga jellepärast et ma alati ema järel nutsin, pandi mind ühte pimedat auku kinni; jenna ma jäin kolm päewa ja kolm ööd, ja siis müüdi mind ühe hobuse eest ära. Mina jooksin oma uue peremehe juurest ära; aga mind wõeti jälle kinni ja peffeti nii hirmsaste, et mu ihu täis haawasi oli. Siis müüdi mind nelja lehma wastu ära. Üksford oli mul faks isandat korraka, nemad riidlesid kangeste ja üks lõi teise maha; see, kes elusse jäi, tassis mind Abessinia maale, kus üks mees mind kahesaja soolatüki eest ostis. Ta wiis mind Massaua linna punase mere ääre, seal oli orjade laat. Mu peremehe lapsed olid mulle ütelnud, et ma punase mere ääres inimese sõdajaid saaks näha. Kui ma nüüd linnas esimest kord walgeid mehi nägin, siis ma mõtlesin: „Ennäe, need on inimese sõdjad.“ Kui mina hirmu täis seal istusin, tuli üks walge mees wõttis mind orjade kaupleja käest ja wiis mind oma majasse; kui ta nägi, et ma hirmsaste kartsin, ütles tema: „Ara karda, sina ei saa enam müüdnud!“ Aga mina mõtlesin: „Seep see asi on, ta sööb mind ise ära. Aga asi läks hoopis teistwiisi. Mind pandi kooli, kus ma armuõpetust õppisin. Täewa ja maa Jumal olgu teiega. Teie

Nesib.

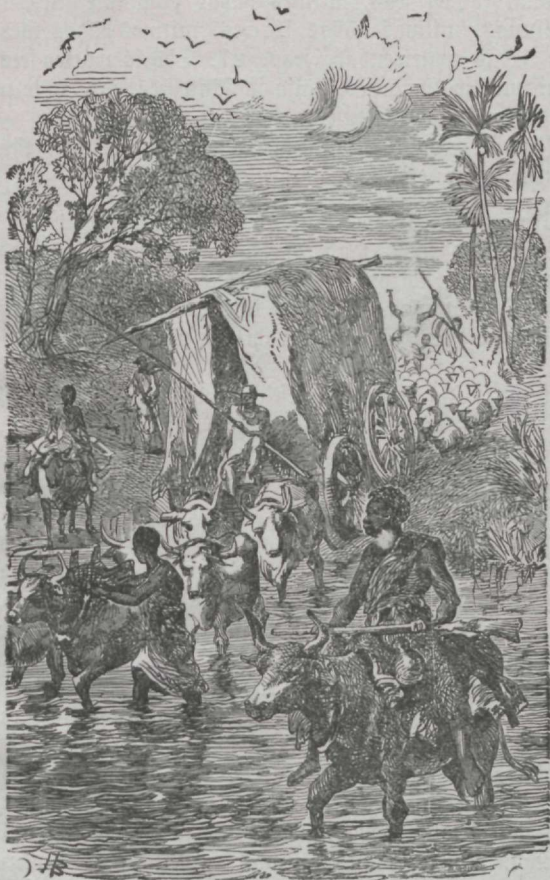
See poisike, kes seda kirja on kirjutanud, on Jumala sõna kuulutajaks saanud. Valge mees, kes teda orjade kaup-
leja käest peastnud, oli Rootsi missjonar Lundahl, kes Massaua
linnas tööd tegi. Aastal 1872 sai Nefib ristitud ja et poisil
väga head waimuannid olid, saatis missjonar² teda Rootsimaaale,

kus teda missiooni koolis hoolega õpetati; aastal 1881 läks tema oma isamaale tagasi, aga mitte kui waene ori, waid kui waba mees ja missionar, kes oma rahwale Jeesusest kuulutas. Kõik tema kohta ütleb prohwet Jeesaja: „Kui armsad on mägede peal selle jalad, kes rõõmsad sõnumid kuulutab, kes rahu annab kuulda, kes head kuulutab, kes õnnistust annab kuulda kes ütleb Siionile: „Sinu Jumal walitseb kui kuningas.“

Ehk küll nende jalad armsad on, kes rahu kuulutavad, ei ole nende tee sugugi kerge, waid reisimine wõõral paganate maal on mõnikord väga raske. Siin meie maal masinaga sõita ehk wankri, wõib olla ka tõlla sees istuda ja mööda teed edasi sõita, on küll üsna lõbus asi; aga kus raudteed ei ole olemas, ega maanteed, ega hobusid, seal saab reisimine mõnikord väga waewaliseks. Lõunapool Ahwrikamaal sõidetakse härjadega; suure raske wankri peale pandakse kõik kraam, naesed, lapsed ja kes nõrgad on ja jala ei wõi käia, istuwad ka peale. Wankri peal on nagu katus loomade nahast wihma ja ka liigpalawa päikese kiirte vastu. Kes suure reisi ette wõtab, sel peab palju asju kaasa olemas, sest poodisid ei ole olemas, kust midagi wõiks osta, ja raha ei aita seal ka mitte midagi; kes töötajaid tahab palgata, ehk toitu osta, peab asjadega maksma. Terawa noa ehk kirju rätiku wõtab igaüks maksu asemel vastu; seepärast palju kraami tarwis kaasawõtta. Raske wankri ette pandakse härgi mõnikord kahesja ehk kaksteistkümmend paarigi. Tee on väga paha, mõnes kohas polegi teed olemas ja sõit läheb pikkamisi edasi. Suuri jõgesid on palju aga jilda ei ole leida; seepärast peab koolmest läbi sõitma, see on kohast, kus wesi madal on. Kui wihmane ilm on, peab reisija mõnikord mitu päewa ehk mitu nädalat ootama, enne kui wesi nii madalaks saab, et läbi peaseb. Siin pilbi peal näete, kuidas suur härjawanker praegu jõkke sõidab, ja lombakari peab ka sealt läbi minema, kus ehk mõni lammas ära upub. Kui wesi sügaw on ja laened suure wankri külleli wiskawad, siis on häda suur ja mõni inimene ja loom peab oma elu jätma, ja kui ka kõik eluga peasewad, on mõned tarwilikud asjad hukka läinud.

Teie näete, et reisimine Ahwrikamaal raske asi on ja mõni missjonar võib ka ütelda, nagu apostel Paulus, kes oma

• Zimpopo jõe toolme juures.

teekäimiste peale ka waatas nagu risti peale, mis ta Jeesuse nime pärast kandis; ta ütleb 2 Korint. raamatus 11, 26.

„Sagedaste on mul teekäimisi olnud, ma olen olnud jõgede peal mitmes hädas, mitmes hädas mõrtsukate seas, mitmes hädas oma rahwa seas, mitmes hädas paganate seas, mitmes hädas linnas, mitmes hädas kõrves, mitmes hädas mere peal, mitmes hädas walewendade seas. 27. Töö ja waewa sees, sagedaste mitmes walwamises, nälja ja jänu sees, sagedaste paastumistes, külmas ja alastuses.

Nii oli apostli Pauluse elu ja nii on weel tänapäew mõne missiionari elu.

Reisimine ei ole mitte ainus ega kõigesuurem waew, mis missiionarid näha saawad; kurjad inimesed tulewad sagedaste nende tööd takistama, ja need kellele nemad armuõpetust kuulutawad, tõstawad mõnikord kätt kuulutajate wastu.

Aasia ja Australia maa wahel on palju suuri saari, millest Borneo saar kõige suurem on. Maa on küll imeilus ja kannab kaunist wilja, aga inimesed on hirmus metsikud ja tige-
dad. Kui üks noormees naest tahab wõtta, siis ta läheb ja lööb ühe waenlase maha; pealuu toob ta oma pruudile kingituseks — igaüks peab nägema, et peigmees waper mees on, et ta waenlast maha on löönud. Selle rahwa nimi on Dajakad, nemad on paganad ja usuwad kõik seda, mis nende kurjad nõiad neile räägiwad. Kuulge mis imelik jutt neil on maailma loomisest: „Alguses ei olnud muud kui wett, selle suure wee sisse lõi Jumal mau; sel oli määratu suur pea, aga üsna piisikene nõder keha. Mau pea oli nii suur kui saar; kui nüüd tuul puhus, siis kiikus pea laenete peal. See oli maule wastu meelt ja tema nuttis kibedaste. Jumal halastas tema peale ja lõi temale suure keha, nüüd wõis madu oma pea ilusti püsti kanda ja jättis nutu järele. Aga päike paistis väga palawaste tema suure keha peale ja madu hakkas jälle nutma. Jumal saatis sulast vaatama, mis maul wiga. „Miks sa jälle nutad, Noga?“ küsis käskjalg. „Miks ma ei pea nutma,“ kostis madu, „päike kõrwetab mu nahka.“ Siis tuli Jumal ise maha ja kattis mau suure keha mullaga kinni, et päike teda enam ei kõrwetaks — nii sai maailm loodud.“

Aastal 1835 tulid Saksamaalt missjonarid Borneo saare peale. Kaksikümmandneli aastat olid nemad armastusega rahwast õpetanud, siis tõusis hirmus mässamine walgete inimeste wastu. Saar sejab Hollandimaa walitsuse all, aga Hollandimaa kuberner ei ulata kaugemale kui sõjalaewad saawad tulla. Kõik walged mehed, kes sel ajal Borneo saarel

üks pagana mees peastab missjonari naese ja lapse.

elasid, said Dajakadest tapetud, nende seas ka 4 missjonari ja nende 3 abikaasat. Nuiadega ja odadega haawati neid raskesti ja aeti siis sügawasse jõkke; surses andsid nemad weel waenlastele andeks. Minus, kes eluga peajis, oli missjonar Kolli abikaasa. Üks Dajak tõmbas teda ja tema tütrekest weest wälja, tahtis neid ühe muhamedi usku pealikule müüa,

aga üks Hollandimaa sõjalaew tuli ja peastis neid selle hirmu-
elu eest. — Jgaüks kes Jumalat tahab teenida peab oma
risti kandma, niihästi siin kui wõõral maal. Aga neile, kes
wälja lähewad Jumala sõna kuulutama, on Jeesus ütelnud,
et nemad palju peawad kannatama, sest ta ütles oma jün-
g-rite wastu: „Minge! Waata, Ma läkitan teid kui talled kesh
huntide sekka.“ Luka 10, 3.

„Mis kena majake kõrge puu okste sees, seal ma tahaks
küll elada“! Nii ütleb ehk mõni poisike, kui ta selle pildi näeb.
Aga kui sina üks ainus kord sisse oleks waadanud, ja ei ütleks
jeda mitte enam. Kas tead mis asjaga see kena majake seest-
poolt on ehitatud? Inimese pealuudega!

Borneo saarelt mitte wäga kaugel, Australia maalt põhja
poole on Neugüinea saar, mis kõige suurem saar ilma peal
peab olema. Seal elab Papua rahwas, kes hirmus kurjad
inimese sõõjad on. Kui nemad sõtta lähewad, tapawad nii
palju waenlasi, kui wähegi wõimalik; pärast taplust korjavad
jurnukehased, praadiwad neid ja sööwad ära. Inimese liha müü-
akse neil, nagu meil looma liha. Astud sa nende majadesse,
siis on postid ja seinad inimese pealuudega ehitatud; need on
nende pead, keda nemad on tapnud ja ära sõõnud. Need waesed
inimesed elawad alati kartuses, kas ehk waenlane äkitselt nende
kallale tuleb; seepärast ehitawad nemad oma elumajade ligi nii-
suguseid hooneid kõrge puude okste wahese; jenna põgenewad
naesed ja lapsed, kui waenlased tulewad; kerge pilliroost tehtud
redel tõmmatakse üles, nii et waenlased ülesse ei saa. Aga
sealgi saawad nemad alati kartma, sest nälg ja janu peab neid
ommeti wiimaks oma warju paigast wälja ajama. Onnis-
tegijast ei tea see rahwas mitte midagi, misjonariisi on seal
weel wäga wähese; mõned aastad tagasi tulid esimesed jenna.
Hakatuses kartsid Papuad walgeid mehi, ja kui üks misjonar
ükskord saapa jalast ära tõmbas, jooksid naesed ja mehed suure
hirmuga ära; nemad mõtlesid, ta olla oma jala otjast ära wõt-
nud ja olla wististe üks kuri nõid. Wähe aawal said nemad
aru, et need mehed neile kurja ei teinud ja nüüd on ka Papua

rahwa seast mõned hinged Jeesust leidnud. Mõistat jōuab see
aeg, et terve rahwas hea karjatse juure tuleb, et seal rahu walit-

Papua rahwa peidupaik.

feb, ja nemad ilma kartuseta mõivad elada, sest et Jumal ise nende abi ja warjupaik on! Taawet ütleb: Paul 18, 2. 3. Jehoowa! sind armastan ma südamest, minu wägi.

3 „Jehoowa on mu kalsu, ja mu tugew linn ju mu ärapestja; mu Jumal on mu kalsu, kelle juure ma kipun, minu kilp ja mu abisarm, mu kõrge warjupaik.“

Eks ole ristiinimesel parem warjupaik kui paganal!

Kui aastal 1492 Amerikamaa üles leiti, siis elasid seal Indianlased. Ka praegu elawad nemad weel seal; aga nende

Indianlaste pealikud.

arm on väga wähenenud ja nemad ei saa walgete meeste wastu. Ihukarm on neil wasepunane, mehed kannawad pikad hjuksed, mille peale nemad väga uhked on ja keda nemad pika kirju sulgedega ehk mõnikord sarwedega ehitawad. Ihukatteks on neil nahfriided ehk willased tekid, sest põhja Amerikamaal on väga külm. Sellest hoolimata elawad Indianlased telkides, mida nemad väga osawalt puukoortest teewad. Nemad elawad kalapüügist ehk jahist; silmad on neil väga terawad ja looma ehk inimese jäljed leiawad nemad ka mitme päewa pärast nii hästi paksust metsast kui ka lagendiku pealt. Mitmes asjus

wõivad Indianlased meile eesmärgiks olla. Betuust ja war-
gust on neilt wähe leida, nemad räägiwad tõtt, ja abielu
peetakse puhtam kui mõne rahwa juures, mis ristirahwaks
nimetatatakse. Aga sellegi pärast on nemad üks waene, pime
paganarahwas, uhked ja täis wiha ja kurja kättemaksmise
himuga. Halastamata luuriwad nemad, kunni selle kätte saa-
wad, kes neile ükskord kurja teinud ja lõõwad teda maha.
Üks rahwa suguharu elab teisega sagedaste riius, ja neid kes
sõjas wangi wõeti, piinati hirmsal kombel surmiks. Tõeste
ka nende kohta käib see sõna: „Nende jalad on nobedad werd
ärawalama.“ Tõõ selle rahwa seas on wäga raske, mitte
üksipäinis nende kangekaelse meele pärast ja et nemad paigale
ei jää, waid metsades ja suurte lagendikkude peal rändawad,
waid ka sellepärast, et nende keel hirmus raske on; neil on
nii pikad sõnad, et nad ei taha koguni pähe hakata „Meie
armastus“ räägitakse nende keeli: „Nuh rommantammuse-
kannennonaxh“ „meie küsimised“ on „Kommugofdonnot tust-
tammofitnargannunnonatsch“ „tuhad“ on „käpipipipi.“ Üks ole
raske neid sõnu pähe õppida; aga seda peab missionar tegema,
kui ta neile Jeesusest tahab rääkida, ja palwe ja armastusega
wõib ka seda keelt hoolega õppida. Ja peaaegu igal suguharul
on jälle teine keelemurre. Aga kõige suurem takistus missi-
onitöö juures on kurjad walged inimesed, kes tulewad ja paga-
natele ütlewad: „Missionarid pole muud kui petjad;“ aga seda
teewad nad sellepärast, et missionarid rahwast keelawad wiina
joomast, sest et wiin neid hufkab. Ja mõni indianlase sugu-
haru on wiinajoomise läbi hoopis hufka saanud; aga sellest ei
hooli need jumalakartmata kauplejad mitte, kui nemad aga
raha saawad: „Jumala nime laidetakse teie pärast paganate
seas,“ ütleb Paulus Juuda rahwale Rom. 2, 24. Kui
sagedaste saab ka ristiinimeste pärast Jumala nime laidetud
paganate seas!

Hindurahwal Indiamaal on 33 miljoni ebajumalaid,
see on üks nii suur hulk, et kui sina nende nimesid hakkaks
pähe õppima ja iga päew 1000 nime pähe õpiks, siis läheks

ful 90 aastat, enne kui sul kõik peas oleks! Ükski Hindu ei tunne kõiki oma jumalaid, ega wõi neid kõiki teenida; seepärast on tema alati mures, kui ta üht teenib, ühele ohwriks toob, kas ehk teine seda pahaks paneb. Siin pildi peal näete teie ühe ebajumala kuuju elewandi peaga ja pika lotiga. Kui-
das see jumal, nimi Ganesa, elewandi pea saanud, seda jutustab Hindu rahwas järgmisel wiisil: „Kui Ganesa alles pisike poisike oli, armastas ta väga raswaseid asju, iseäranis wõid ja õli süüa, ja et ta oma himu järel seda ei saanud,

Ganesa, tarkuse Jumal India maal.

warastas ta üksford wõid. Ja sai nii wihaseks tema peale, et ta karistuseks lapse pea otjast ära kiskus. Oma hakkas haledaste nutma ja palus, et mees lapsele uue pea annaks; mees wõttis naese palumist kuulda ja andis poisile elewandi pea.“ Et nüüd teada on, et Ganesa wõid ja õli armastab, seepärast wõitakse tema kuuju sagedaste õliga. Ganesa kujusid on üle kõige Indiamaa igalpool rohkesti näha, sest ta on tarkuse Jumal ja koolilaste aitaja. Kui lapsuke waewaga esimesed sõnad õpib rääkima, siis juba õpetab ema teda paluma: „Sri Ganesagah namah.“ See tähendab: „Kiitus sulle püha Ganesa.“ Ja see waene rahwas usub, et see inetu kuuju elewandi peaga nende lastele tarkust wõib anda. Need 33 miljoni ebajumalaid Indiamaal ei wõi üht ainust lapsukest õndsaks teha, sest Taawet ütleb 115-mas laulus 4 damas jalmis. Nende ebajumalad on hõbe ja kuld, inimeste käte töö.

5 Suu on neil, ja nemad ei räägi mitte; filmas on

neil, ja nemad ei näe mitte; 6 Kõrwad on neil, ja nemad ei kuule mitte; nina on neil, jo nemad ei tunne haist; 7 Käed on neil, ja nemad ei mõi katsuda; jalad on neil, ja nemad ei kõnni; nemad ei kõnele oma kurguga.

8 Otsekui nemad on, nõnda on need, kes neid teewad, ja igauks, kes nende peale loodab. Kui nüüd Hindu lapsed missiooni koolidesse tulewad, siis õpiwad nemad elawat Jumalat appi hüüdma, siis teawad nemad, kust tarkust tuleb. Waata, Issanda kartus, see on tarkus, ja kurjast ära lahkuma, see on mõistus. Jobi 28, 28.

Hindu naene ehtes.

Kui India maal üks tütarlaps sünnib, siis saab ta õhates wastu võetud; isa ütleb sage daste põlates oma naesewastu: „See on sinu patuet meil poega ei ole.“ Sellegi pärast on weike tütarlapse esimesed eluaastad sagedaste üsna rõõmsad; ema armastab ometi ka tütrekest, annab temale maiusasju, kui temal seda on, ja kingib temale

ehteid. Wanemad waliwad tütrekesele peigmehe, ja kui nemad poisikesi wanematega ühes nõuus on, siis saawad pulmad pee-

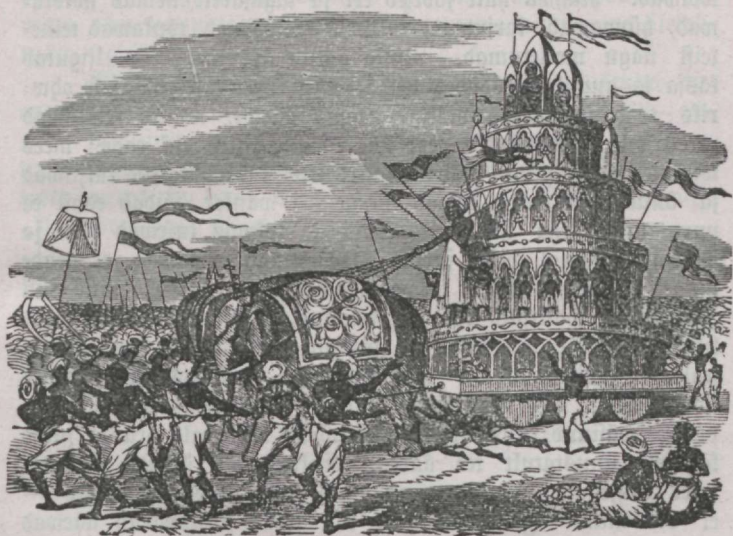
tud; pidu festab mitu päewa, weike peigmees ja pruut on kõigefenamas riides ja saavad kõikjugu maiusasju. Pärast pulma läheb weike pruut oma wanemate juure tagasi, ta on ju alles kolme nelja aastane; aga pulmapäewast saadit hüüatakse teda naeseks ja häda talle kui weike abikaas sureb, siis on tema lest, ja teist korda mehele minna ei ole mitte luba. Kui tütarlaps suuremaks kasvab, õpib tema keetma ja muud maja tööd tegema; kooli ei saadeta teda mitte, mis tarwis ka, „mida rumalam naesterahwas, seda parem“ ütleb Hindurahwas. Ja tuimaks nemad saavadki, need waesed pagana tüdrukud, tuimaks ja kangekaelseks; nende ainus rõõm on lobiseda, oma pikad mustad hjuuksed õliga võida ja ennast ehtida, kas kulla, ehk hõbedaga ehk wast ehetega, aga mida rahkem, seda parem. Kui tütarlaps kaheteistkümne aastane on, siis wiiakse teda oma mehe kotta, ja seal algab siis raske elu, sest noormees ei hooli sagedaste oma naesest sugugi ja äm ja äi on tihti väga waljud noore minia wastu — tööd on palju ja pekja ka palju. Ainus igatsamine Hindu naesel on, et tal poeg oleks, sest nende mõtte järel, võib ainult see pärast surma õndsaks saada, kel poeg on, kes teda matab. Onnetu see naene, kel poega ei ole, ehk kelle poeg enne wane- maid sureb, temal pole rõõmu ega lootust ei siin elus ega pärast surma. Kõige wiletsam elu aga on India maal lesel, ja leski on seal mitu miljoni, ka palju leski olla kümne aasta. Nemad saavad aga üsford päewas süüa, kõige halwemad tööd kästakse neid teha, igauks wihtab ja põlgab neid ja ütleb neile, nemad olla süüalused, et mees surnud. Nende käest wõetakse ka kõik ehted ära ja see on Hindu naese ainus warandus. Meie ei wõi mitte imeks panna, et mõni noor lest kaewu hüppab ja oma elule otja teeb — aga pärast surma ei oota tema ka õndsust waid igawest walu. Teie tütarlapsed, tänage Jumalat, et teie ris- titud olete, et teil wanemad on, kes teid armastawad ja hoolt kannawad teie eest, et meil Onnistegija on, kes kõik wastu wõtab, kes tema juure tulewad, ja pange hästi tähele, mis apostel Peetrus ütleb, mis naesterahwa kõige kaunim ehe on.

1 Peetr. r. 3, 3. 4. Teie ehe ei pea wäljastpidi olema ei

hjuuste palmitamises, ei kulla ümberpanemises, ega riiete ehtimises;

4 Waid südamelalaja inimene, huffaminemata tasase ja waitse waimu kombes; see on kallis Jumala ees.

Indiamaal Guruwagur linnas peetakse iga aasta weebruari kuus üks pidu, mis kümme päewa kestab, ebajumalv

Ebajumala Wishnu wanter.

Wishnu auuks. Igalt poolt ligidalt ja kaugelt tulewad inimesed jelle pühale; mõned on väga wäsinud ja kahwatanud, sest nemad on kaugelt tulnud, mõned on mitusada wersta maad reisinud, mõned rändawad Indiamaa palawa päikese all ühe ebajumala templist teise ja otsiwad rahu oma hingele ja ei leia mitte. Sigi 30000 inimest wõiwad linnas koos olla, ja nüüd tulebki õige kõrgem püha: Ebajumala kuu sõidetakse mööda maad. Wanter on otsegu

kõrge torn, üleval otja peal nähaſe lippude all kole ebajumala fuju; aga wanfri peal leiawad weel mitukümmend preestrit ruumi, kes trummi lööwad, paſunat puhuwad ja waheſt häbemata lauluſi laulawad oma jumala auuks. Mitu elewanti weawad ſeda wanfert, ſeſt ta on wäga raſke; aga paganad arwawad ſeda hea ja jumala meelepärast teu olewat ja haſkawad ka nendest kõiteſt finni ja weawad niipalju kui wähegi wõiwad. Rahwa hulk jookſeb eel ja tagajärel, nemad hõiskaſwad, hüppawad, karjuwad, kukuwad, tantſiwad, tõukawad teineteiſt nagu meeletumad. Nüüd aſtub üks mees ette, liigutab käſſa ja annab kiſendades teada, et ta iſeennaſt jumalale ohwriks toob; rahwas hõiskaſab rõõmu pärast, mõned wiſkawad preestritele, kes wanfri peal on, riideid, lilleſi ehk raha; mees wiſkab ennaſt pikali maha wanfri ette, raſked rattad rakſuwad ja õnnetu inimene heidab hinge — wanfer ſõidab edaſi ta puruſtatud keha üle. Üks teine ja kolmas tulewad weel ja leiawad ſelſamal wiilſil ſurma; ſeſt nemad arwawad, et nende hinged nüüd otſekohe taewa ſaawad..... (Ehk nüüd küll Ingliseſmaa walitſuſ ſeda on keelanud, et inimeſed ennaſt awalikult niiviilſil tapawad, ſee ſünnib ſalaja ometi weel ſiin ja ſeal). Pidupaewad on mööda läinud, rahwas läheb igauks oma kotta; need kes kaugelt tulnud, pöörawad ka jälle koju poole, wäſinud, kurwalt; mõni nõrkeb tee peale ära ja ſureb kõikideſt unuſtatult tee ääres. Kukurud on tühiad, ſüdamed weel tühjemad. Kas nemad on leidnud miſ nad otſiſid — ei ole mitte! Ja miſpärast kõik ſeda? Miſpärast näewad need waeſed inimeſed nii palju waewa? Miſpärast tulewad nemad kaugelt? Miſpärast otſiwad nemad ſurma rataſte all? Oh nemad tunnewad oma pattu, nemad otſiwad andeksandmiſt, otſiwad äralepitamiſt Jumalaga.

Ja nüüd, riſtiinimene, mõtle üks filmapilk, kaſ ſina otſid ka tõeſte oma hinge õnniſtuſt — wõi kaſ on ſinu jüda külmem ja tuimem kui pimedaga pagana jüda, kes aimates Jumalat otſib, oma patu ſüüd tunneb. Riſtiinimene, ſina ei ole ennaſt mitte waewanud oma Jumala pärast, ſina ei wõi mitte

oma hinge õnnistust osta; aga sinu Jumal hüüab sinu vastu : „Ja sina, Jakob, ei ole mind kutsunud, et sina, Iisrael, oleks minu pärast waewa näinud.

Sina ep ole oma põletamise ohwite lambaid mulle mitte toonud, ega oma tapaohwitega mind auustanud; ma pole sind pannud teenima roaohwriga, ega sulle waewa teinud wiitrofiga.

Sina pole raha pärast mulle rohuputkid ostnud, ega oma ohwite raswaga mind täitnud; aga mind oled sa pannud teenima oma pattudega, mulle oled sa waewa teinud oma ülekohustuste tegudega.

Mina, mina olen see, kes su üleastumised kustutab iseene pärast, ega tuleta sinu pattu mitte meele. Jes. 43, 22—25.

Ristiinimene, kas sa tunned Teda, keda sa oled pannud teenima oma pattudega? Jää seisma oma Õnnistegija risti juures, ja kuule Tema healt, kui Tema sinu käest küsib : „Armastad sina Mind.“

Päifese fiired.

Lastele jõulupuu all jutustanud R. v. G.

Toas oli üksna wainne, muud ei olnud midagi kuulda kui wana seinakella tiksumist ja wana perenaese hingamist, wana-fene oli leentooli tukkuma läinud. „Uue talus“ oli kõik wana: Madal majafene kõrge, sammeldanud õle katusega oli wana; suur õunapiuu maja taga, mis wähe õunu kandis, oli wana; wana oli „Bonto“ suur must hoowi koer; wana oli ka hall hobune, kellega peremees iga pühapäew firiku sõitis. Ka „Uue talu“ elanikud olid wanad: Minus sulane „Andrus“ oli 35 aastat Uue talu sulaseks olnud ja ei tahtnudki enam sealt lahkuda. Peremees oli ligi seitseskümmend aastat ja ta perenaene weel kaks aastat temast wanem. Uus talu ei olnud kaua aega lapse healt kuulnud. Pererahwal oli üks ainus poeg olnud, Joosep nimi, wanemate rõõm ja silmatera. Aga kui Joosep suureks oli kaswanud, olid wanemad temast palju kurwastust näinud, wiimaks oli ta kodumaad maha jätnud, inimesed rääkisid et ta Pohla maal naese oli wõtnud; kolme kuu eest wast olid wanemad kuulda saanud, et ta enam kui aasta juba surnud. Majas oli kõik muutmata nagu sel ajal kui Joosep lapsena seas oli mänginud, kõik need wanad asjad seisid wanal kohal ja wana kell tikkus nii rahuliste, nagu ei oleks rõõmu ega häda ilma sees. „Uus talu“ — kõige wanemad inimesed külas ei mäletanud, et see talu uus oleks olnud, — noh külap wist ta siis ikka uus oli, kui tal nimi sai pandud, aga „Uus talu“ ta oli ja „Uus talu“ ta jäi.

Wana seinakell lõi seitse, perenaene lõi silmad lahti: „Kus mu wanamees jääb?“ ütles ta ja hakkas rahutumalt edasi tagasi

käima „Homiku wara sõitis ära, teised kirikulised ammu juba tagasi, kus ta nii kauaks selle külmaga jääb?“ Olid ju esimesed külmad päevad Oktobri kuu lõpul. Kell lõi pool kahetja ja naese hirm sai suuremaks, viimaks istus ta jälle oma suure tooli peale, võttis oma wana piibli raamatu sülle, kust ta alati rõõmu ja kinnitust leidis ja hakkas lugema: „Kes niisuguse lapse wastuwõtab Minu nimel, see wõtab Mind wastu.“ Wanakene pühkis oma prilli, ta oleks wõinud filmi pühkida, sest nad olid wett täis, igakord kui ta lastest kuulis ehk luges, mõtles ta oma poja peale ja ema süda läks haledaks „see wõtab mind wastu“ sõjitas wanakene käed ristis; Jumala sõna tõi alati ta südamele rahu ju warsti oli hall pea rinna peale wainud. Uue talu perenaene tuffus jälle . . . Sues pidas wanter kinni ja hoomi wärawast tuli keegi sisse, aga wanamoor kuulis raskest, ta ei äragnud enne kui toa uks lahti läks ja peremees sisse astus.

„Heldene aeg, wanamees, kust sa nii hilja tuled ja mis hirmus juur kimp sul seal on?“ hüüdis naene, „Tulen linnast“ kostis mees ja pani hoolega suure teki sisse mähitud kimbu woodi peale maha. Ponto oli peremehe järel tuppä tulnud uudishimulikult waatas ta perenaesega pealt, kuidas wanamees hoolega teki tagasi lõi. — Kimbus magasid kaks poisji. Wanamoor lõi käed kokku ja waatas rääkimata ehmatusega oma mehe filmi, see näitas põidlaga poiste peale ja ütles: „Joosepi lapsed.“ Toas oli nii waifne et wana kella tiksumist kuuldi, ükski ei liikunud, Ponto pani oma esimesed käpad woodi ääre peale ja waatas oma peremehe lapselapsi. Suurem, wiie ehk kuue aastane poisike oli oma käre wähema kaela ümber pannud, nagu tahaks teda kaitseada, mõlemad magasid raskest, waesed lapsed, nad wõisid küll wäsinud olla. Peremees oli esimene, kes jälle rääkis: „Täna homiku tuli tallitaja mu wastu ja ütles, ta olla politseist Tallinnast kirja saanud, et seal kaks meie küla last juba neli päewa, nad olla Riia linnast saadetud, kuhu ema nendega Pohlamaolt tulnud ja jenna ära surunud, pass ja paberid kõik korras ja lapsed saa-

deti walda tagasi, kust isa tulnud.“ „Mis mina wana inime nende lastega pean peale hakkama?“ õhtas eit, aga peremees küsis kareda healega: „Kas sa tahad, et Joosepi lapsed külastada peawad käima?“ Seda ei tahtnud wana ema nüüd küll mitte, aga siisgi — faks poisji! Wanaema filmad lange-
sid lahtise piibli peale „Kes nüjuguse lapse wastu mõtab Minu nimel see mõtab mind wastu.“ Eide filmad hakkasid hõl-
gama ja mees hakkas ta käest kinni ja ütles seekord üsna lah-
keste „Joosepi pärast mõtame neid,“ naene aga lisas juure,
„mitte ütsipäinis Joosepi pärast, waid Jeesuse pärast ja Jee-
juse nimel.“ Lahkeste lükkas ta laste pruunid sassis hjuutsed
otjaesise pealt tagasi ja andis neile suud.

Tüli oli wanaemal küllalt nende lastega, pahad poisid nemad
küll ei olnud, aga tüütumad; mitte filmapilk nemad ei seisnud
paigal, iseäranes wanem „Paul“ oli kõiksugu tüffa täis, ford
ronis ta ahju otsa, teineford puges ta kapi taha ehk woodi alla
ja weike Walti alati tagajärel. Kui ilmad ilusad olid, siis
läks asi weel forda, siis mängisid lapsed õues, paari päewa
pärast juba tundsid nemad iga inimese külas, ja ka iga kana
ja kutjaka, Pontoga olid nad wäga head sõbrad. Wiimaga
ehk külma ilmaga oli küll raske neid toas hoida. Minus
mängiaji oli neil üks paberist tehtud kuldäht, mis üksford
Jõulupuu külles oli hülganud, ja nüüd weel lastele igapäew
rõõmuks oli. Nemad kippusid alati õue. „Siin maal on
hirmus külm ja pime“ kurtis Paul „Pohlamaal olid päewad
hoopis pikkemad ja päike paistis hoopis kenam.“ „Dota aga,
kuni fewade tuleb, küll ja siis saad näha, kui kenaste päike
paistab ka Gestimaal“ nii trööstis wanaema. „Terwe nädal
meie pole päikest näinudki, waat kui kole ja kurb kõik maailm
on ja kõik kohad wiimast märjad,“ kaebas poisike äälle ja presfis
oma nina afna ruutu wastu. „Mäe päike tuleb teile head
ööd soowima“ ütles wanaema naeratades, sest üks kuldne
päikese kiir tuli külma maad teretama. Mõlemad lapsed tõtta-
sid õue. „Ärge jookse loigu sisse“ hüüdis wanaema ja poi-
sid jäid ufse läwe peal seisma, külm tuul puhus tuppa, aga

lapsed sest ei hoolinud. Tuul oli pilved laiali ajanud ja taewa piiri peal seisis päike kui suur kuldne kuul. „Kui suur päike on,“ küendas Walti, „nii suur kui supi taldre!“ „Oh Walti, kui rumal sa oled,“ kostis Paul, „päike on suurem kui wantri ratas.“ „Tõeste nii suur?“ küsis Walti ja waatles imestades päikest. „Ennäe Paul, kui ilus see loik on, praegu oli weel nii must, nüüd hiisgab kui peegel, ja waata seal need tilgad kase urwadel, kuidas säravad, kes seda tegi?“ „Eks päike tegi,“ kostis Paul, „armas päike, head ööd, näe juba läheb looja.“ „Homme saame külm“ ütles wanaisa, kes selget haljast taewa piiri waatas, „aga nüüd tulge tuppä poisid, päike heitis ka juba magama.“ „Head ööd, armas päike, tule homme jälle!“ küendasid poisid ja astusid jälle sooja tuppä.

Wana isal oli õigus: öösel tuli kange külm ja homiku oli wesi kraawis ja loigud tee peal ja tilgad puude latwade külles kõik külmetanud. Poisiõed olid ammu enne päikest tõusnud, istusid laua peal afna ees ja ootasid oma sõbra ilmumist. „Waata Walti,“ hakkas Paul väga targa näuga peale, need pilwefesed seal heinamaa ääres, need näewad juba päikest tulewat, sellepärast nad löid nii punaseks rõõmu pärast.“ „Armas päike, tule, armas päike, kuule“ laulis Walti nii suure healega kui wähegi wõis, „kas päike kuuleb mind, Paul?“ „Jah muidugi kuuleb, näe seal ta on! Tere päike, tere!“ Esimene hele päikesekiir lendas üle maa, majafese afnad hiilgasid, jäetilgad katusel hiilgasid ja laste filmad hiilgasid ka rõõmu pärast. „Ennäh kui sätendawad!“ hüüdis Paul ja näitas sõrme jäetilkasi, „waat kuidas kõik ilusaks saab, kui päikese kiired tulewad.“ Walti jäi tõsiseks ja küsis: „Kas kiired lähewad jälle päikese juure tagasi?“ „Ei lähe“ kostis Paul ja tegi afna lahti et paremine waadata, aga Walti ütles: „Mul oleks hirmus kahju päikest maha jätta ja selle külma maa peale maha tulla, päikese juures peab hoopis ilusam olema.“ „Mul poleks sugugi kahju,“ ütles Paul, „kui mina päikese kiir oleks, ma jookseks ruttu üle kõige ilmamaa, teeks pimedad kohad walgeks, kõik asjad ilusaks, kõik kohad soojaks, kõik inimesed rõõmsaks, mõtle

Walti!" „Sooh" nurises Andrusse hea afna all „aga poisikesena ja jooksed kõik kohad läbi ja teed igal pool pahandust, ja jõmpsilas." Paul pani afna finni, Andrusse sõnad ei olnud ta meele järele ja Walti hakkas jälle küsima: „Paul, kui päike minu peale paistab, kas hakkab ka hiilgama kui jäetilgad?" „Ei" kostis teine „päike paistab jäetilgast läbi, mitte ainult ta peale, katsu, tee suu lahti, neela päikese kiire alla . . . nõnda, tee suu veel suuremaks, joh, nüüd on hea, päike paistab suhu, nüüd neela alla!" „Kas nüüd hiilgan?" küsis Walti. „Ei hiilga," ütles Paul ja raputas pead, „ei see ei lähe nii ruttu, päike paistab ometegi ka kauem kui filmapilt weetilskade peale, katsume teist korda!" Mõlemad poisid tegivad suud nii laiaks lahti kui vähegi võimalik, et päike pidi sisse paistma ja istusid tõsiselt afna ees: „Paul, mu suu walutab," kaebas weike poisike, aga teine ajas peale: „Pole wiga, hoia aga veel natuke suu lahti." Sõnakuulelikult tegi Walti oma suu jälle lahti. „Heldene aeg lapsed, mis teie teete?" hüüdis wanaema kes praegu tuppä astus „kas olete hulluks läinud?" „Meie neelame päikese kiired alla, wanaema, meie tahame ka ilusaks ja walgeks ja hiilgawaks saada," ütles Paul, nii uhkeste nagu oleks ta juba hiilgamas. „Oh lapsed," õhkas wanaema, aga ta ei osanud lastele seletada, mis ta mõtles ja Walti hakkas: „Wanaema, mis sina mõtled, kas päikese kiirtel on kahju päikest maha jätta ja külma maa peale tulla? Wanaema, mis sina teeksid, kui taewas päikese otjas istuksid, kas kargaksid alla?" „Ei wist mitte," naeris wanaema, aga Paul kipunendas: „Wanaema istub päikese otjas, wanaema istub päikese otjas!" ja selle mõtte juures, kargas ta naerdes mööda tuba. Walti sai natuke kurwaks, ta ei mõistnud, miks teised naersid ja ütles: „Mõtle wanaema, Paul ütles, ta jätaks küll päikest maha ja jookseks mööda ilmamaad, et kõik kohad ilusaks ja soojaks teha ja inimesed rõõmsaks." „Wanaema" ütles Paul ja waatas otsekohe oma suurte hiilgawa filmadega wanaema weikeste hallide filmade sisse, „wanaema, mõtle, kõik inimesed armastaks mind ja rõõmustaks kui ma tulen ja ma teeks kõik kohad walgeks!"

„Smelik poisike,“ mõtles wanaema, „eluaeg mul poleks niisugust asja meele tulnud, Joosep oli ka armas laps, aga niisuguseid mõtteid tal ei olnud...“ „Wanaema mis sa mõtled, miks sa ei räägi?“ küsisid lapsed. Wanaema mõtles veel natuke, siis ütles ta: „Ma mõtlen ühe peale, kes taewa on maha jätanud ja maa peale tulnud, et inimesed rõõmsaks ja pimedad kohad walgeks teha; kas tahate et teile jutustan?“ „Jah jutusta,“ hüüdsid mõlemad lapsed. „Oodake, esiteks lähen kanu söötma, siis tulen warsti.“ Aga Paul ei tahtnud kannatada. „Jutusta warsti, kanad wõiwad täna söömata jääda.“ Aga wanaema läks ja poisid said oodata; wiimaks oli eit wal-mis ja istus oma suure tooli peale, poisiksed istusid tema ees põrandal, nii et päike nende pähe paistis. Wanaema pidi praegu hakkama, kui Paul käega Walti pähe lõi, „näe kui tol-mune su pea on, Walti, tolmukesed istuvad su hjuukste peal kui pääsukesed telegrahwi wiirude peal. Aga ma tean milla sa nii tolmuseks said, kui sa täna homiku Ponto putkasse pugesid.“ Walti mõkad wärisesid: „Sina tahtsid ka sisse pu-geda, aga sa olid liig paks.“ „Ei olnud,“ rääkis Paul wastu „aga kuidas ma sisse pidin saama, kui teie juba kahkesti sees olite.“ „Kahkesti?“ küsis eit. „Koh eks Walti ja Ponto — aga nüüd jutusta wanaema.“ „Mõtelge lapsed“ hakkas eit, aga nüüd sojitas Walti Pauli kõrwa: „Näe kuidas wana-ema pahem kõrw punane!“ „Seepärast et päike läbi paistab,“ sojistas Paul wastu. „Lapsed ma ei wõi jutustada, kui teie ühtipuhku räägite,“ ütles wanainimene, „Meie oleme üsna wait, nagu ahi,“ ütles Paul ja pressis oma käe wennaese suu peale, aga see kiwendas: „Mis sa oma sõrmed mu suhu topid, Paul, nad on ja mullased!“ „Pole wiga, ole nüüd rahul, ma kraa-pisin täna limukaid wanaema roosipotist.“ Wiimaks jäid lapsed rahule ja wanaema jutustas: „Taewas elab Taewa taat ja Tema poeg meie Isjand Jeesus. Jeesus waatas ilusast, kõrge-st taewast alla maa peale ja nägi et maa pime oli.“ „Kas siis sel ajal päikest ei olnud?“ küsis Walti. „Jah oli, aga Jeesus nägi et päike inimese südant walgeks ei wõi teha, ehk küll tahaks

walgeks ja hiilgamaks saada, nagu teie täna ilma asjata katsumite. Ta nägi et inimeste südamed pimedad ja kurnad olid, et ka lapsed tigidad ja wallatumad." Walti nikutas peaga „Jah, see on tõsi, täna hommiku veel löi mind Paul wastu silmi." „Ära mõtle Pauli peale, mõtle kuidas sina eile waletasid." Walti löi punaseks ja mõlemad lapsed waatasid wäga tõsiselt wanaema peale. „Jeesus nägi et inimese südamed pimedad ja nende elu kurb ja Tema süda läks haledaks ja Tema jättis kõik taewa rõõmu maha, ta sai pisikeseks lapsukeseks ja sündis ilmale. See oli kesk pimedal ööl, aga taewa walgus paistis maa peale ja inglid laulsid. Ja kui Ta suureks oli kaswanud, siis käis Jeesus ühest kohast teise ja tegi haiged inimesed terveks, kurnad rõõmsaks ja surnud elawaks ja pimedad nägijaks ja pimedad südamed walgeks." „Kuidas Ta seda tegi?" hüüdis Paul. „Ta andis neile andeks." „Tõeste?" küsis Paul ja tema filmad läksid veel suuremaks. „Jah tõeste, Jeesus andis andeks ja tema armastus paistis inimeste südamete sisse ja tegi neid walgeks." „Kas nõnda walgeks kui päikese kiired?" küsisid mõlemad lapsed korraka. „Jah, walgemaks veel." „Tõeste?" ütles Paul jälle, „ja mis siis, wanaema, mis siis?" „Siis nägi Jeesus, et veel üks pime ja kole koht oli." „See on haud," lisas Paul ruttu juure. „Laps, kust ja seda tead?" küsis wanaema imesteledeks, aga Paul ütles wegi filmis: „Kui ema oli surnud, siis pandi teda kirstu ja kirst lasti alla ühe sügawa, pimedada augu sisse, ja wiisati mulda ja kiwa peale ja inimesed ütlesid, see olla ema haud... see oli kole." „Jah, see on kole, ja Jeesus nägi et haud nii hirmus ja nii pime oli ja sellepärast ta suri ära ja lasi ennast hauda panua, ja tegi haura ka üsna walgeks ja siis tõusis jälle hauast üles." Paul raputas pead: „Aga ema haud oli üsna pime." „Waata armas laps, sina ei ole ju surnud ja haura sees käinud, sina ei tea seda mitte. Seda näeb ainult see, kes ise haura sisse saab pandud. Kes Jeesust armastab ja oma südant lasseb walgeks teha, see võib rahuga surra, haud ei ole temale sugugi pime. Jeesus tuleb temale wastu, wõtab teda sülle ja wiib

teda taewa, kus nii ilus ja nii walge, et ükski inimene seda ei wõi ära mõeldagi." Wanaema oli lõpetanud, aga Paul oli nii waffa, nagu wanaema teda iial ei olnud näinudki. „Wanaema, ütle veel üks kord kuidas Jeesus südant walgeks teeb?" „Ta annab kõik andeks, mis meie kurja oleme teinud ja paistab oma armastusega meie südame sisse." „Pai wanaema, ütle Temale, et ta minu wallatused andeks annab ja minu sisse paistab kui päike." „Sa wõid seda ise Jeesusele ütelda, Ta on sinu ligi, ehk sina Teda küll ei näe, Ta kuuleb kind wististe, pane aga käed risti ja palu Teda." Pois waatas tõsiselt ümberringi, nagu otsiks ta kedagi, siis küsis ta: „Kas Jeesus on tõeste siin?" „Jah tõeste," kostis wanaema. Pois pani käed risti ja palus: „Armas Jeesus, ma armastan kind wäga, anna andeks et ma täna Waltit lõin, ja et ma eile Andruse piibu ärapiitsin ja et ma suhkrutüki salaja wõtsin;... ja kõik teised wallatused ka, mis ma juba unustanud olen: Paista minu südame sisse ja tee teda nii walgeks kui päikese kiired." „Amen" ütles wanaema. „Wanaema, kas Jeesus on seda tõeste kuulnud?" „Jah tõeste poisike." „Kas mu süda on nüüd walgeks saanud?" „Jah lapsuke, ma loodan et su süda on hakanud walgeks saama, aga waata, nii pea kui päike looja lähed siis on kõik jälle pime, ja nii pea kui sina Jeesusest kaugele lähed, lähed su süda mustaks kui pimedam öö, seepärast palu Jeesust igapäew, et Tema sinu südame sisse tuleks?" Pois ei unustanud wanaema sõna mitte ära.

Rolm päewa pärast seda pani wanaisa oma raske käe Pauli õla peale ja ütles: „Pois, täna on su sündimise päew, ja saad nüüd kuue aastaseks, oled nüüd juba täis mees, jah ma kingin sulle mütsi." Paul oli wäga rõõmus, ehk küll müts temale liig suur oli, aga tema rõõm läks veel suuremaks, kui wanaema temale ilusa walge kana kinkis, kellele poisid nimi „siblijalg" panid. Paul andis wanaemale suud ja siis jälle siblijalale ja ei teadnud, mis ta rõõmu pärast pidi tegema, iseäranis kui ta kuulis et siblijalg igapäew munes. „Wanaema, miks siis mina kingitust saan ja Walti mitte?"

„Seepärast et täna su sündimise päew on.“ „Wanaema, kas sa kõitidele, kelle sündimise päew on, midagi kingid?“ „Kõitidele just mitte, mu poisike, aga neile keda ma tunnen ja keda ma armastan.“

Kui wanaema pärast jälle tuppa tuli, ütles Paul: „Wanaema, ma tahan sinult üht saladust küsida“ ja sellega pani ta oma käe eide kaela ümber ja küsis suure healega, sest wanaemaga ei võinud salaja rääkida raske kuulmise pärast: „Kas sa tead millal Jeesuse sündimise päew on?“ „Jah muidugi tean, seda teab igaüks, see on Jõulupäew, miks on sul seda tarwis teada?“ Poisike kostis: „Ma tahan Jeesusele midagi kingida ta sündimise päevaks.“ „Mis asja sa siis tahad kingida?“ „Seep see asi on, wanaema, seda ma ei tea ja ma mõtlen kõik see aeg mil wiisil ka seda temale kätte anda.“ Wanaema läks ära ja tuli warsti Piibliga tagasi: „Seda ma võin sulle küll ütelda, mil wiisil sa Jeesusele midagi võid kingida, nüüd pane hästi tähele.“ Wanaema otsis esiteks kaua seda kohta, siis luges ta pakkamisi ja suure healega Matteuse ewangelium. 25, 40: „Tõeste, Mina ütlen teile, mis teie ial olete teinud ühele nendefinaste mu vähema wendade seas, seda olete teie mulle teinud!“ Wanaema pani raamatu kinni ja waatas lapse filmi. Paul mõtles filmapilt, siis küsis ta: „Kes on Jeesuse wennad?“ „Kõik inimesed, mu poisike — waat su wanaisa ka, kes siin afna all praegu puid raiub.“ „Nii wana?“ ütles laps imestades, „Jah, wanad ja noored, su weike wend Walti ka.“ „Ta on weel nii väga pisikene,“ ütles Paul naeratades ja mõne filmapilgu järel ta hakkas jälle küsima. „Kas siis Andrus on ka Jeesuse wend?“ „Jah muidugi, miks mitte?“ „Wanaema, kas sina oled siis ka Jeesuse wend?“ „Õde, mu poisike, jah.“ „Aga wana sauna Riisu oma lolli tütreaga?“ „Nemad on wististe Jssanda kõigewähema õdede seas.“ „Kuule wanaema, ma arwan Kasepere Priidu ei ole wist mitte Jeesuse wend, ma ei jalli teda koguni, ta hüüab meid alati „Bohla poisiks.“ „Sellegipärast tema võib ikka Jeesuse wend olla, et sina teda ei jalli.“ „Küll on Jeesusele palju wendi!“ hüüdis

weike Walti, kes kõik see aeg pörandal oli istunud, wanaema ei teadnudgi, et ta kõik oli tähele pannud, aga Paul ütles wäga tõsiselt. „Mina ei tahaks mitte niisugusid wendi ja õdesid, nagu see loll tüdruk ja see wallatu pois.“ „Paul,“ kostis wanaema „kui Jeesus iga wallatuma poisi ära saadaks, mis siis sinuga saaks?“ „Aga wanaema? — kas mina siis ka Jeesuse wend olen?“ „Jah, Jumal tänatud, sina ka.“ Paul pani äkitselt mõlemad käed eide kaela ümber, peitis oma nägu tema rinna najale ja nuttis „ma ei taha enam iialgi wallatu olla.“ Wanaema filitas tema pead ja ei teadnud mis ütelda, wiimaks kuiwatas poisike filmi ja ütles: „Küll on Jeesuse hea.“

„Õunaajal ütles Paul: „Wanaisa, kas siblijala munad on ka minu päralt?“ „Jah on.“ „Noh, siis ma tean mis meie teeme, Jõulupäewal läheme meie Waltiga ja kingime iga ühele terwes külas ühe muna.“ „Kingige neid paremine sauna Riisule, temal on neid kõige rohkem tarwis,“ ütles peremees. „Aga, mis ma siis teistele kingin? Ja nemad on ometi kõik Jeesuse wennad ja päikese kiired paistawad ka igale poole,“ ütles Paul natuke kurwalt. „Tee siis mis tahad nende muna dega.“ Aga poisike läks rahutumaks. „Kas sauna Riisul mune ei ole?“ „Ei ole.“ „Kas ta on wäga waene.“ „Waene jah, ja haige pealegi.“ „Ma annaks temale hea meelega kõik munad, aga mis ma siis sinule kingin ja wanaemale ja Andrussele ja Priidule? Ma mõiks kuldähe kellelegi kingida, aga see on üksainus.“ „Meie kuldäht!“ hüüdis Walti heledaste. Lapsed pidasid igapäew nõuu kuldähe ja munade pärast, aga tee mis tahad, kõikidele oli ikka wähe. Ühel õhtul kutsus wanaisa lapsi ja ütles: „Poisid, waadake, mis ma teile tõin!“ ja sellega pani ta nende ette suure terwe poogna kuld-paberit „sest mõite nüüd tähti leigata, nii palju kui tahate ja kingida kellele tahate.“ Poisid olid ülewäga rõõmsad ja tänasid wanaisa südamest. Wanaema abiga leikasid poisid nüüd palju hõlgawaid tähti mis neile suureks rõõmuks oli. Igapäew lugesid nemad neid ja Paul seletas wannale: „Sauna Riisu ja tema tütar saawad hull mune ja igaüks ühe tähe pealegi, sest et

nad nii waesed on. Siin need kaksteist tähte on Treialu perele, waata: peremees, perenaene, wiis last, eidu, kolm sulast ja üks tüdruk. Ja Kaseperes on kahesja inimest, Priidule kõige pisem, ja see on wana tigeda metsawahile. Ja see wana-isale, see wanaemale, see Andrusale, see last, üks nurf puudub, on Pontole; kas armad, et see teda kurnastab et nurf puudub?" „Ei wiist mitte" kostis Walti. „Ja siis on weel üks täht, aga seda ma ei ütle, kes seda saab, see on saladus," ütles Paul targa näuga. Walti mõtles küll: „Kas see ehk minule peaks olema?" Aga ta ei julgenud seda lootagi.

Kuus päewa enne jõulu tulid lapsed suure käraga wanaema juure: „Mõtles wanaema, Kasepere wärawa ees seisab üks saan, ja nii kaua kui peremees hoost hoidis, läks üks tütarlaps maja poole, aga ta jooksis otsekohe wärawa posti wastu — siis tuli Priidu, hakkas ta käest kinni ja saatis teda majasje." Nii kõnelesid lapsed mõlemad korraga. „See oli wiist Juuli, Kase peremehe pime tütar," ütles wanaema, „ta on Tallinnas pimedate majas, muidu ta tuleb ainult kui kodu, kes teab miks teda seekord jõuludeks lahti lasti." Nüüd ei annud lapsed wanaemale enam rahu, kuni ta neile oli lubanud Kaseperesse minna Juulit vaatama. Lühikese aja pärast istusid mõlemad poisikesed Kaseperes pimedade tütarlaste kõrwas ja ajasid temaga juttu. „Tuba on nii pime Juuli, ma ei mõista kuidas ja siin võid sukka kududa," ütles Walti, aga tütarlaps kostis lahkest: „Minu ümber on alati pime, ma ei tunne wahet päewa ju õõ wahel." „Kas see ei ole hirmus igaw alati pimedas istuda?" küsis Paul, ja Walti ütles kaastundlikult: „Kas ja siis päikest sugugi ei näe?" „Ei sugugi, ja mõnikord see on küll kurb ja natuke igaw; aga siiski ma olen rõõmus, sest mul on ka üks päike, kes mind walgustab." „Ma tean, kes see on," hüüdis Paul ja tema silmad hiilgasid. „Tead?" ütles Juuli „ma olen väga rõõmus, et seda tead, oota ma tahan sinule ühe laulukese õpetada, mis ja õhtul võid laulda ehk lugeda; ma laulan seda tihti kesi päewa, sest minul on päike ju alati loojas." Juuli laulis oma selge healega:

„Kus on nüüd päike jäänud?

Ta on ju looja läinud,

Dõ asemele saab.

Et mingu! sest mu sisse

Mu päike, Jeesus ise,

Mull' tõuseb, kes mind valgustab.“

„Oh see on ilus“ ütles Paul „laula seda teist korda weel.“ Ja Juuli laulis, laulis nii kaua, kuni mõlemal poistel wiis ja sõnad selgeste peas olid, See oli rõõm, poisid mõtjid nõuks seda laulu Jõuluõhtul wanaemale rõõmuks laulda. Poisid olid sest ajast saadik enam Kaseperes kui kodu, neil oli suur sõprus Juuliga, kõige suurem rõõm oli kõige kolmele koos laulda. Poistekesed õppisid weel mitu ilusat laulu Juulist, aga lõpetuseks ütles Paul alati: „Laulame nüüd jälle päikese laulu,“ nii hüüdis ta seda laulu, mis ta esimesel õhtul oli õppinud. Pea õppisidwad lapsed weel ühe salmi seitsjamaast laulust:

Jah looja läinud päike

Ja kuldse tähte läige

Teeb taewa särama.

Nii saan ka mina paistma,

Kui maast saab taewa tõstma

Mind Jeesus suure auuga.

Üks ainus asi tegi Paulile muret: Tal polnud Jõuluringitust Juulile. Tähte temal enam ei olnud, ja mis see oleks ka aitanud? Juuli neid ju ei näinud. Paul mõtles ja mõtles, aga hea nõuu oli kallis, õhtul enne Jõululaupäewa ta keerutas ennaast sängi peal edasi tagasi ja wiimaks ta hüüdis: „Pai wanaema, tule mu juure.“ „Mis sul wiga mu pojake“ küsis eit lahkest, kui ta nägi, et ta pea tuline oli ja silmad niisked. Poistekes tõmbas wanaema pea üsna ligidale ja küsis: „Kas sa arwad, et Tema wäga rõõmustab kui ma Juulile siblijala kingin?“ „Küllap wiist Juuli saab wäga rõõmus olema, aga kas sul kahju ei ole siblijalga ära anda?“ Suured pisarad jooksisid mööda poisi palet maha, aga ta ei kostnud midagi selle küsimise peale, waid tõmbas wanaema pea weel ligemale, nagu häbeneks ta seda küsida ja ütles: „Wana-

ema, ma tean et Juuli rõõmustaks, aga ma tahan teada, kas Jeesus saab ennast selle üle rõõmustama?" „Jah wististe.“ „Siis ma annan siblijala Juulile“ ütles poisike, pööras teise külje ja uinus magama.

Jõululaulpäew olid lapsed juba wara ülewal, päew oli selge, aga wäga külm ja wanaema ei tahtnud lapsi lasta minna, aga wanamees ütles: „Poisid pole suhkrutited, pane neile soojad riided selga ja lasse nad minna.“ Lapsed olid ülewäga rõõmsad, kahju aga, et nad ei tohtinud laulda, muidu oleks ju wanaema laulu enneaegu kuulda saanud. Warsti pärast lõunat hakkasid lapsed minema, Waltil oli aga see ainus kurbus, et temal mütsi ei olnud kui Paulil, waid paks rätik peas kui tütarlapsel, see oli tal wäga wastu meelt, aga Paul trööstis „Pole wiga, siin külas teab ju igauks, et sa pois oled.“ — Wanaema seisis ukse läwe peal ja hüüdis tagajärel: „Ärge pillake munakorwi ja ärge jääge liiga kaua ära.“ „Ei pilla“ lubasid poisid ja tõttasid esiteks ligida sauna juure, et munaformist lahti saada. Nad koputasid ukse peale, aga kui wastust ei olnud, astusid sisse. Saun oli madal ja pime, sängi peal ägas waene wana sauna Riisu, tal oli kange jookswa haigus ja kõik liikmed olid kõwerad. „Ärge jätke ust lahti, kange külm tuleb sisse“ õhkas haige. Paul pani ukse kinni ja Walti, kelle pehme jüda ei kannatanud häda peale waadata, pani oma sooja käe haige wanakese külma, lahja käe peale ja ütles: „Ära nuta sauna Riisu, sa saad warsti jälle terweks.“ „Ei mina enam terweks ei saa,“ ägas wanakene, ajas ennast istukile ja suure silmadega laste peale waadates, rääkis ta jämeda healega, nagu oleks tal rõõmu olnud poisikesi hirmutada: „Pea tuleb surm ja mõtab mind ära, siis pandakse sauna Riisut külma, koleda, pimedada hauda.“ Walti peitis ennast Pauli taga ja hakkas nutma, aga suurem wend ütles: „Aga haud ei ole enam külm, ega pime, ega kole.“ „Kes seda ütles?“ „Wanaema ütles.“ „Kas ju wanaema siis hana sees käinud, et ta seda teab?“ „Ei mitte, aga Jeesus oli hana sees, kolm päewa ja siis tuli jälle wälja, ja kui nüüd ära sured, siis Tema

tuleb sinu wastu ja wõtab sind oma sülle ja wiib sind taewa. „Haud ei ole enam pime ega kole,“ kinnitas Paul ja siis lihas juure, „sellel kes Jeesust armastab.“ Wanainimene jäi wait ja Paul ei teadnud ka mis ta pidi ütleva, sõnalausumata hakkas ta mune kornist wälja wõtma ja laua peale panema. Aga laud oli natuke wiltu, esimene muna weeres laua pealt maha ja läks põrandal lõhki. „Mis kahju, see ilus muna,“ kaebas Walti. „Ennäe kassi,“ ütles Paul ja näitas sõrmega halli kassi, kes longates ahju tagant wälja tuli ja kattenud muna hakkas lakkuma. „Pole wiga, nüüd on kassil ka üks jõulurõõm.“ Nüüd tuli aga ka jauna Riisu tütar pimedast nurgast wälja, ta oli wanem kui kolm kümme aastat, aga ta ei olnud kümne aastasest lapsest mitte suurem ja pealegi oli ta poole aruga. Sellegi pärast sai ta aru, et mune laua peale ei wõinud panna, ta tõi ühe kausi, kuhu Paul hoolega munad sisse pani. „Kullakene nüüd saame jõuludeks mune“ hüüdis wana inimene ühtepuhku ja pühkis oma kuuvi filmi. „Siin on weel igaihele üks täht, Walti, anna seia,“ ütles Paul, pani ühe tähe woodi ääre, teise andis tütre kätte, kes suure healega naerma hakkas, kas rõõmu pärast, seda ei teadnud lapsed mitte ja ruttasid wälja, jaunas oli ometi natuke kole. Kui nad wäljas olid, waatas Walti natuke nufkalt Pauli filmi: „Kas nad rõõmustasid ka meie kingituse üle?“ „Ei tea,“ kostis teine „aga wanaema ütles, et Jeesus wististe rõõmustab.“ Walti filmad läksid jälle rõõmsaks ja lustiliselt sammusid lapsed Treialu poole.

Treialu peremees oli oma kahe wanema lapsega metsa läinud jõulupuud tooma, aga perenaene wõttis poisid lahkestest wastu, kinkis neile neli linnasaia ja tänas neid kuldtähtede eest, nooremad lapsed tulid ka ja löid igaüks Paulile ja Waltile patju, ka sulased ja tüdruk ütlesid igaüks aitäh oma tähe eest ja waga rõõmsalt jätsid meie weiksed sõbrad Jumalaga. „Treialu rahwas olid nüüd tõeste waga rõõmsad,“ ütles Walti „Jah olid,“ kinnitas Paul. „Kuule Walti, meil on neli saia, nüüd meil on kingitused ka oma pererahwale, nemad on ju kuldtähti juba

näinud, ühe anname wanaisale, teise wanaemale kolmandama Andrusjale.“ — „Aga mitte minu jaoks,“ ütles Walti. „Ei minu jaoks,“ trööstis Paul „ja sinu jaoks teeme pooleks, siis üksi ei jää ilma.“ Sellega oli ka Walti rahul ja warsti astusid poisid Kasepere wärawast sisse. Hoowis tuli Bridu nende wastu, Walti andis tal lahkeste kuldähe kätte, aga teine tegi pika moka ja ei lausunud sõnagi. Meie sõnad läksid edasi, Juuli nemad leidsid üsna üksi toas istumat. „Oh see on hea et teie tulete,“ hüüdis ta, enne kui poisid teda said teretada, sest ta tundis nende sammud. „Mül oli praegu natuke igaw, ma tahtsin laulda, aga Priidu ei taha ilmaski laulda ja üksi ei ole poolegi nii armas.“ „Laulame päikese laulu,“ palus Paul, „ja pärast veel inglilaulu ka,“ lisas Walti juure. Ja lapsed laulsid ühe laulu teise järele, kuni poisikesed enam laulust ei tunnud ja siis laulsid need samad laulud teist korda veel. Korraga tõstis siblijalg, kes seia maale üsna rahul korwis oli istunud, suure kisa ja kära, nii et perenaene teisest toast tuli vaatama, mis oli juhtunud. Aga Paul pani sõrme suu peale ja tegi ähwardaja näu, et perenaene midagi ei pidanud ütleva, siis tõstis pois kama hoolega ülesse ja waata korwi põhjas oli üks ilus walge muna, mis siblijalg wist oma poolt Juulile kingitusjeks tahtis tuua. Paul pani siblijala hoolega tütarlapse sülle ja ütles: „Ma kingin sulle siblijala, ta on üsna walge ja katsu kui tümad ta süled, kui paks tema kõht.“ Walti pani muna ka veel Juuli sülle ja küsis „kas oled nüüd rõõmus, Juuli, kas oled ka wõga rõõmus?“ „Jah, wäga, wäga rõõmus,“ finnitask pime tüdruk, „ma tänan teid südamest, aga kas teil pole siis kahju kanakesest lahutada?“ „Ei sugugi“ hüüdsid mõlemad ja Paul kargas ühe jala peal rõõmu pärast. „Kuulge mu sõbratesed!“ hakkas Juuli jälle, „ma pean ometi pärast pühade anstaltit tagasi minema, sest ajaks wõtte siblijalg jälle oma juure, sõdte teda ja need munad, mis ta toob, olgu teie oma, ja kui ma sui jälle tagasi tulen, siis wõtan teda jälle omale, ja kui tal pojad on siis saagu pool teile, pool minule.“ Poisid kiitsid seda nõuu wäga heaks, nad olid rõõmsad, et

nemad siblijala tüfikš ajaks jälle omale pidid saama ja nägid waimus juba terwe karja ilusaid walgeid kulle ja kanu — siblijala lapsed. Ja kui Juuli neile weel ühe pildikese kinkis, siis oli laste rõõm täis. See oli üks nii ilus, armas pildikene; Hea karjane püas walges ja punases tuues kandis ühe tallekese süles, kelle peale ta lahkest alla waatas. Juuli oli seda pilti ristimamma käest saanud, aga mis pime pildiga teeb? „Päike hakkab ju looja minema“ ütles perenaene ja Paul ehmatas. „Oh meie oleme hiljaks jäänud ja nüüd tahame weel wa metsawahi juure, kes teine pool küla elab.“ Poisid jätsid ruttu Jumalaga ja läksid jookstes teele. Taewas oli nii kõrge nii ütleмата kõrge, kui ta ainult widewiku ajal näitab olewat, päike oli metsa taga alla waimnud, nagu suures, külmas hõbe-meres ujusid kerged kullakarwa pilwikesed üle taewa. Teist pool taewaft oli öö juba tulemas ja üle suure soo paistis juba mõni täheke. „Seal pöösa juures luurib kaks, ta tahab wist linnukest ära murda!“ kisendas Paul wiha täis ja et tal midagi muud ei olnud, wiskas ta ühe saia kassi pihta. Kaks kadus ära ja Walti tõstis kurwalt saia üles: „Ta on üsna lumine.“ „Pole wiga,“ ütles Paul, „see ei tee Andrusjale mitte midagi — aga näe, siin pöösa all üks weike lind.“ „Surnud,“ ütles Walti haleda healega. „Kes teab, ehk ta magab aga,“ ütles Paul, „meie peame teda sojendama — aga waata siinsamas okste wahel on teine weel,“ — poisike kraapis loomakehe kättega lume seest wälja, „ja kolmas ka weel!“ Dösel olid linnukesed külma ja tuisu eest pöösa seest warju otfinud ja seal wist surma leidnud. „Paneme neid saiaade juure korni“ ütles Walti. „Ei seal nad ei saa sojendada, parem pistame neid põue,“ käskis Paul, tegi wennekese mitmed rätikud ja kune lahsti ja pistis ühe linnukese teise järel Walti põue. „Nad on ju külmad“ kaebas Walti wärisjedes: „Pole wiga, warsti saawad jälle soojaks, nüüd paneme nõõbid kinni ja rätiku ka weel, nõnda — nüüd tule ruttu!“

Metsawahi ufje ees olid kaks suurt jahikoera magamas. „Kas nad hammustawad?“ küsis Walti kartlikult. „Ei iialgi,

nad on niisama head kui Ponto," kostis Paul ja sammus ukse poole, ta oli julge mehike, aga ta süda tufsus ometi waljuste, kui ta ukse lahti lükkas, ta kartis metsawahti, oma terawa kulli silmadega ja suure halli habemega, pealegi ta teadis et metsawaht wanaisa sõber ei olnud, mehed ei rääkinud ilmaski teineteisega, millal see oli hakanud ja mis asja pärast, seda ei teadnud keegi külas. Aga Paul oli kord nõuutks wõtnud kõikidele rõõmu teha, sellepärast et kõik Jeesuse wennaksed oliwad ja et päikese kiired ka kõik soojendawad ja walgustawad. Koerad lasid lapsi takistamata maja sisse astuda, tuba oli tühi. Oh kui külm, pime ja waene ta oli. „Anna täht siia, pane lana peale, siin kus see pereleib on, siis leiab metsawaht teda, kui ta kodutulles tahab süüa — joh, nüüd lähme," ütles Paul, ta oleks küll hea meelega ruttu siit jälle wälja tahtnud aga koerad seisid ukse ees, näitawad hambaid, urisewid ja ei lastnud poissa wälja. Nende isand oli neid õpetanud iga üht maja sisse lasta, aga kedagi enam wälja, seda moodi oli ta juba kaks korda warga kätte saanud. Waltil seisiwad filmad wees. „Kas peame nüüd terwe öö siia jääma?" küsis ta. „Ei mitte, ootame aga natuke, küll tuleb keegi ja aitab meid siit wälja," seda öeldes rändasid Pauli filmad nagu abi otsides pool pimedast toast läbi. „Waene metsawaht," ütles ta „tal peab siin hirmus igaw olema üsna üksi, ja tuba nii kole, mitte üksainus pilt seina külles." „Kõigime temale oma pildikese," ütles Walti. See oli üks hea mõte, Paul oli warsti jälle üsna rõõmus, nii pea kui tal midagi tegemist oli. „Paneme ta seina külge metsawahi woodi üle, kas sul on üks nõõpnõel, Walti?" „Ei ole." „Noh siis kleebime süljega, kas sa mäletad seda päewa, Walti, millal meie wanaisa pühapäewa lehe lõhki kiskufime ja paberi tükkfa süljega wastu ahju kleebisime?" „Jah, mäletan küll, meie saime witsa." „Saime küll, aga nad kleebisid ometi hästi," kõneles Paul rõõmsaste. „Säh, sülitada siia... ei mitte parema poole," — ta pühkis pildi warrukaga jälle kuiwaks, „ikka pahema poole;.. nüüd weel üks kord — küll." Sõrmega määris Paul pildi pahema poole märjaks ja

fleebis teda wastu seinä metsawahi woodi üle. Poisid olid praegu selle tööga walmis, kui metsawaht jisse astus: „Mis teie siin teete?“ küsis ta kareda healega, Paul wöttis kõik oma julgust kofku ja kostis. „Meie töime teile ilusa tähe jõuluringituseks, siin ta on.“ Mees waatas tähte, waatas poisja ja tema wali nägu läks lahkemaks. Need lapsjed olid nii pisi-fesjed, nemad ei tulnud mitte teda rõõwima. „Kas teie siis ei kartnud üksi siia tulla?“ küsis ta jälle. „Natuke karttime,“ kostis Paul, tal oli häbi, et ta oli kartnud, aga tõtt peab rääkima, „päewal ei oleks kartnud, aga oli ju pime, seepärast karttime natuke, üsna wähje.“ „Sinust saab mees,“ ütles metsawaht üsna sõbralikult, Walti lõi punaseks, aga pimedas ükski seda ei näinud: „Ta mõtleb et mina tütarlaps olen, sest et mul rätik peas,“ aga ta ei julgenud seda ütelda. „Kas teie olete Pohlapoisid?“ küsis metsawaht jälle. „Ei ole Pohlapoisid, oleme Gesti poisid,“ kostis Paul, „Uuetalu peremehe lapselapsjed.“ „Kas wanaisa saatis teid minu juure?“ „Ei, aga ta andis meile luba tulla.“ „Ütelge oma wanaisale terwisid minu poolt, ja nüüd minge koju, sest õues on üsna pime.“ Metsawaht saatis lapsjed wärawa juure „Zumalaga“ ütles ta „Zumalaga“ ütlesid lapsjed. Tükike maad nende ees seisjis wanaisa, ta oli hakanud kartma, et lapsjed nii kaua ära jäiwad ja nende wastu tulnud: „Wanaisa“ kisendasid poisid ja jooksid tema wastu: „Metsawaht pole sugugi tige ja saadab sulle terwisid.“ Wanaisa nägi metsawahti wärawa ees seiswat, ta läks ruttu tema juure ja pakkus oma wana waenlasele kätt; metsawaht pigistas seda kätt soojaste, siis lahkusid mõlemad mehed sõnalausumata. Uuetalu peremees läks oma lapselastega kojupoole, metsawaht läks tagasi oma külna, tühja tuppä, ta pani oma piibu põlema ja wiskas ennaft woodi peale pikali. Aga tal pidid täna õhtu küll iseäralikud mõtted olema, sest metsawaht ei pannudki tähele, et ta piip ära kustus. Korräga langes üks paberitükk just tema näu peale. Sülge oli ära kuiwanud ja pildike kufkus maha. Metsawaht pani oma lambi põlema ja hakkas seda waatama mis talle filmi oli langenud.

Kaua istus mees oma woodi ääres, kustunud piip suus, ja waatas seda pildifest — ta oli kord sedasamast pilti näinud, kus? millal? Wanamehe mõtted rändasid tagasi. Oh nüüd ta mäletas. Ta oli poisikesena ema süles istunud ja ema, armas ema oli temale hea karjatse pilti nätanud ja temast kõnelenud — see oli ammu.... Wanamees ei wäsinud seda pisikest pildifest waatamast — see oli metsawahi Jõuluõhtu.

Lapsed istusid soojas tuas ja jõiwad kohwi, selle juures tahtsid nad mõlemad korraka wanaemale jutustada, miks nad nii hiljaks olid jäänud ja mis nad olid kuulnud ja näinud. Walti raputas enmast aeg ajalt „laps mis sul wiga?“ küsis wanaema „Rutitab,“ kostis pois, aga nüüd ei olnud enam aega järel waadata, wanaisa kutsus, Jõulu puu põles. Oh seda rõõmu! Kui wanaisa Jõuluwangeliumi sai lugenud, hakkas Paul wennaesese käest kinni ja tõmbas teda wanaema ette „lau-lame päikesse laulu, aga nii suure healega, Walti, kui sa wähegi wõid, muidu wanaema ei kuule.“ Paul laulis oma kaks salmi selgeste ja suure healega wanaema rõõmuks, Walti juu läks iga filmapiilk laiemaks aga mitte rõõmu pärast, ka mitte laulmise pärast nii pea kui Paul oli lõpetanud, läks kisa lahti. Wanaema tõttas Waltile appi „Waltikene, mis sul wiga?“ „Eiputab särki all,“ kisendas poisike. „Oh meie linnud, ma olin neid hoopis unustanud,“ ütles Paul ja tegi wennaesese kuue lahti ja waata, üks lind lendas wälja otsekohe kapi otsa. Zoomake ei olnud surinud, waid kangeft külmaft kangeks läinud, soojas oli ta toibunud. Wanaema ehmatas, kui lind Walti põuest wälja tuli, aga wanaisa ja Andrus naersid suure healega. „Seal on teine weel“ kisendas Walti ja wanaema tõmbas teise linnukesese Walti põuest wälja, aga see oli külm ja kange, ta oli surinud, seal polnud enam parata. „Seal peab weel üks olema“ ütles Paul ja Walti hulus: „Puges pükste sisse!“ Poisikesese pükste sees tõmbas wanaema kolmandama natuke uimase linnukesese wälja, sellele tehti pisikesese korni sisse pesa. „Walti, ära enam nuta,“ trööstis Paul, „sul pole enam ühtigi wiga, ja kaks linnukest jäid ometi elusse, eks päikesse kiired

sojenda ka loomakesi niisamuti kui inimesi — kahju et ma neid oma põue ei pistnud, aga seda mul ei tulnud meele.“ „Ei, ei, nad olid minu põues, kõik see aeg, mina sojendasin neid,“ kiitis Walti, kellel veel weisi filmis paistis, ehk juu küll jälle naeris. Linnukestele anti leiwapalukesi ja wee kausikene jooma tarwis, ja kui küünlad wiimaks olid kustunud ja esimene linnukene jõulupuu otsa lendas ja seal tasa aga rõõmsaste healt hakkas tegema, siis ei teadnud lapsed, mis nad rõõmu pärast pidid tegema.

Dõ oli kätte jõudnud ja luetalus magasivad kõik. Aga ei, Paul ei maganud mitte, ta filmad hiielgasivad ja paled olid tulipunased, ta oli nii rõõmus, nii rõõmus, et terve õõ oleks laulnud. „Kui imelik,“ mõtles poisike „ma tahtsin Jeesusele rõõmu teha ja nüüd Ta tegi mulle nii palju rõõmu, et süda tahab lõhti minna! Kas Walti peaks kuulma, kui waljuste mu süda tujukub? Aga ei, Walti magab rahuga. Kui ma aga üksainus fõrd mõiks Jeesusele suud anda, üks ainus fõrd ta kaela ümber finni hakata, ma magaks rahuga.“ Poisike ajas ennaft istukile, tal oli üks mõte: „Mis teie iial olete teinud ühele nendefinaste mu wäheima wendade seast, seda olete teie mulle teinud.“ Tasailukeste tuli Paul woodist wälja. Kuu saatis ühe hõbedase kiire aknaft sisse; laua peal seisis kõrwike, kus üks linnuke sees magas. Paul andis tasa linnukesele suud, ta sulgede peale, linnuke raputas tiirwa ja tegi „piip.“ „Tasa, tasa ära nüüd laula,“ soijistas laps, „wanaema magab.“ Paul läks woodi juure kus wanaisa ja wanaema magasivad: „Näe wanaemal prillid nina peal, wanaema unustas neid ära wõtta.“ Peaagu oleks ta suure healega naernud, aga ta pistis terve pihu suhu ja ootas kuni naeru himu möõdas, siis andis ellaste wanaema halli hjuustele suud. Oleks hea meelega ka wanaisale suud annud, aga ta magas wastu seinä ja üle wanaema ronida ta ei julgend, ta läks kikkwarwaste peal woodi jalgotja juure „pai wanaisa, ma armastan sind wäga,“ mõtles ta, — „ennäh wanaisa paljas jalg paistab teki alt wälja!“ ruttu andis ta wanaisa suure warbale suud, aga tasa, et

wanaiša ei ärka, sest tal on kerge uni. „Mäe wanaiša naeratab unes, kes teab mis ta unes näeb?“ Aga wanaiša ei maganud mitte ta oli juba tüft aega poisikest walwanud, ilma et see seda oleks tähele pannud ja nüüd ütles wanamees oma südamis: „Ma tänan sind Jssand, et sa mulle need lapsed oled saatnud, nad on mu waeše maja sisse tulnud kui päikese kiired.“

— Paul ei aimanudki, et wanaiša ülewel oli, ta läks Ponto juure, kes lapse palwe peale ja kange külma pärast luba oli saanud toas magada. Ponto tõstis oma pea üles, nagu oleks ta Paulile tahtnud näidata: „Waata, täht on weel alles, mis sa mulle kaela riputasid ja sest pole ühtigi wiga, et üls nurf puudub, ma olen väga uhke see peale.“ „Head ööd Pontokene, — taja, ära liiguta saba, ja ärata wanaiša.“ Ta andis koera musta ninale suud ja läks siis Walti juure. Waltile ta wõis suud anda ja teda kallistada ilma kartuseta et ta ärkab, Walti oli kord moodist välja kukkunud ja pörandal rahuliseft edasi maganud. Paul pigistas wenna wastu rindu, lütkas ta hjuukse tufad eest ära ja andis talle mitu korda suud. „Minu oma wennake — ja Jeesuse wend ka,“ siis jäi ta akna ees seisma. „Natuke kahju on ometi et ma Jeesuseft ennaft ei näe, — natuke kahju — aga, pole wiga, ükskord taewas!“ ta pigistas oma palawad punased huuled külma aknaruutude wastu „Head ööd armas Jeesus, ja tänan väga,“ siis ronis ta ruttu woodi oma wennakese juure, pani oma kae tema kaela ümber, nagu tahaks teda kaitseda, pani oma silmad kinni ja uinus magama.

Kuu oli ammu looja läinud, pilkane pime kattis maailma, kõrges taewas hiilgasiwad ja särasiwad tähed ja inglid laulsiwad mitte üksipäinis Petlemma wäljal waid ka üle Gestimaa: „Mu olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu, inimestest hea meel.“

„Kes mul selgest seletaks,
 Diete mind õpetaks,
 Et ma tõsist tarkust saaks
 Ja siis kõigest kasu näeks?“

Ruust ma leian lõbustust,
 Mis ei saadaks kurvastust?
 Kuidas õnne kätte saaks,
 Mis ei õnnetuks läeks?

Ruust ma selle sõbra saan,
 Kellest seda selgest tean:
 Et mind armastama jääb,
 Kui ta küll m'ust wiga näeb?

Jeesus selgest seletab
 Taewa tartust kuulutab:
 „Hing oh õpi alandust,
 Minust meele tasandust,

Siis sa elad rahulist,
 Leiad hingel hingamist;
 Siis on kebja sulle koorm,
 Minu ikt kanda, rõõm.

Kui mind kiitma ifka jääd,
 Leiad lõbustust ja näed:
 Mis sind täna kurvastab,
 Homme rohkem rõõmustab.

Kui mind kindlast uskma jääd,
 Sis sa selget imet näed:
 Et sull' kahjust kasu toon,
 Õnnetusest õnne loon.

Sinu sõbraks ifka jään,
 Ehk suht tuhat wiga näen;
 Ehk küll kurvastad weel mind,
 Siiski armastan ma sind!

Taewas kallid kodumaa
 Dotab sind, seal elan ma;
 Ei sa igawest sealt läe,
 Lahkumise walu näe.“ —

L. Friedemann.

Buuri sõda.

Kaugel, kaugel lõuna kaarel elas Buuri rahvakene kahes wabariigis, kelle nimed Transwaal ja Oranje oliwad. Seda maajagu aga, mille pinnal nimetatud riigid asusiwad, hüütafse Afrikaks ja ta on mitmes tükis hoopis teist moodi, kui meie kodumaa: Sealjed inimesed on mustad kui süsi ja juuksed nende peas on pehmed ja käharad nagu lambawill ning neid hüütafse neegriteks. Nad on alles harimata rahwas, käiwad ihu-alasti, toidawad ennast jahist ja kalapüügist ning on suuremalt osalt paganad, aga muist on juba misjonaride käest Jumala sõna kuulda saanud ja ristiusku wastu wõtnud. Metsades kaswawad seal palmid ja leiwapuud, loorber ja korgipuu ja mitmed muud kallid puud; kesa peal õitsewad lilled, mis meie juures ainult toas wõib kaswatada: puude oksadel heljutawad endid mitmesugused kirjud linnud; kena kaelfirjak käib puude wahel jalutamas, tige tiiger ja werejänuline leopard luurawad jaaki, kõrbe kuningas lõwi käib rööwiteel ja murrab hārgi ning hobuseid nagu meie juures hunt lambatallefid; liiwa kõrbes jooksewad suured jaanalinnud, kelle süled nii kallid on, et neist sealsamas ligi sada rubla naelast maksetakse. Afrika-maa lõunapoolses otjas aga on laiad rohu lagendikud, mis looma karjadele kõige paremat kaswumaad paturwad. Aastat 200 tagasi rändasiwad Hollandimaalt mõned perekonnad sinna, asusiwad seal elama, hakkasiwad põldu harima ja karja kaswatama, kus juures nad Kaffritega — seal ümberkaudu elawa metsrahwaga — pikki weriseid wõitlusi läbi pidiwad tegema, sest muidugi ei meeldinud neile wõõrad pealetulejad mitte. Aga sel ajal otsisiwad inglased kõige lühemat teed Ida-Indiasse ja tuliwad sel otsimisel ka Lõuna-Afrikasse ning nende eest pidiwad hollandlased enam põhja poole taganema, sügawamale

maa fiske tungima. Raske oli nende wõitlus Raffrite wastu, palju neist sai pikaliſes sõjas surma, aga wiimaks wõitſiwad hollandlased ometi ja jäiwad selle maa peremehes, kus nad siis need faks ennenimetatud wabariiki asutasiwad: Dranje ja Transwaal, iseennast aga hüüdsiwad nad buurideks, ſee tähendab meie keeles talupojad. Aga kaua nad ſealgi elada ei ſaanud, ſest warsti ulatas ſonum Europasse, et buuride maal kallist kulda leida olla ja karja kaupa hakkasiwad ahned inglased ſinna rändama kulda otsima. Kullaotsijate arw kaswas kiireste ja warsti oli neid juba rohkem kui buurisid. Mida parem kulla ſaak Transwaalis oli, ſeda himukamaks läſſiwad inglased ja nad hakkasiwad arwama, et kullasaak palju juurem ja kergem oleks, kui maa mitte buuride päralt ei oleks waid inglaste kätte tuleks. Aga kuidas ſeda korda ſaata? Ilma sõjata ei olnud ſee wõimalik ja ſellepärast tegi ristiſku Inglisemaa ſedaſama, mis Jumalakartmata Jſabella Naaboti wiinamäega oli teinud: Ahned ja ſüdametunnistujeta mehed, kes Lõuna-Afrikas kergel wiisil rikkaks tahtſiwad ſaada, ſihutasiwad inglasi buuride wastu sõtta. Aga sõjaks on põhjuſt tarwis ja ſeda oſkas inglane leida: ta pani Buuri riikidele niisugused nõudmiſed ette, mida need kudadgi wiiji ei wõinud täita. Inglise walitſuſ nõudis neilt, et Inglise kullaotsijatel Transwaalis needſamad õigused peawad olema, mis buuridelgi, kes ſelle maa peremehed oliwad. See on ſäärane nõudmine, nagu tahetaks, et möödaminejal, kes taluſſe fiſſe tuleb, talu waranduse üle ſeſſama õigus peab olema, nagu majaperemehel on. Jneeneſest mõiſta ei wõinud buurid ſeda nõudmiſt mitte täita ja ſellepärast ſaatſiwad inglased sõjawäge buuride piirile ning buuridel ei olnud enam muud nõuu kui pidiwad sõjariiſtadega oma maad ja wabaduſt kaitſema. Wägew Inglise riik arwas, et ta piſikeſe buuri rahwaga peagi walmis ſaab ja ſaatis hoo- beldeſ ning kiideldes sõjawäge koduſt teele, aga Jumal ei laſe kõiſ korda minna, mis inimeſte kõrkus ette wõtab ja eſiotsa ſaiwad inglased buuride poolt mitu korda waluſaſte lüüa. Kuid buurisid on wähe ja inglased ſaatſiwad rohkem sõjamehi

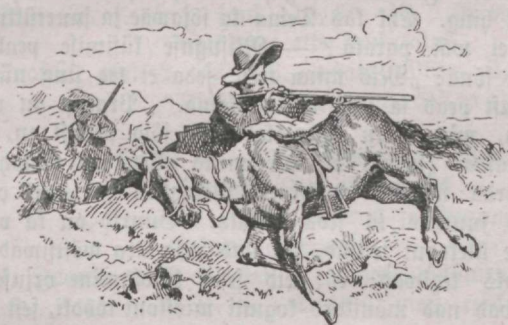
nende vastu, kui neid kõigi naeste ja lastega kokku on, sellepärast pidiwad buurid ülewõimu eest taganema. Kuid alla nad siiski ei annud: weikeste salgakeste kaupa tungisid nad tagant ja kõrvalt inglaste peale, wõtsid nende moonawoorid ära ja tegiwad neile suurt kahju. Inglise naised, et nad waprast meestest mitte jagu ei saanud, siis hakkasid nad abimehed naesi ja lapsi tapma, buuride warandust häwitama, maad lagastama, majasid põletama. Tuha hünikud ja furniteerid tunnistasid siis inglaste teed: meeleheitel palusid buuride naesed, et vähemast nende peawari põletamata jäetaks, asjata palusid süüta lapsukesed, et neile nende elu jäetaks

— wägivaldsed laastajate süüdistused ei liigutanud neid ega palwe, armutumatlastasid nad inimesed wälja wihma ja külma kätte ning pistisid siis hirwitades nende majad põlema. Tuhanded on sedawiisi peawarjute jätetud ja nälja surma lastud surra. Kuna mehed ja noored mehed ka 13 a. poisikesed nii-

sama hästi kui hallipeaga wanakesed sõjawäljal oma wabaduse eest wõitlesid, palusid emad ja naesed kodu Jumalat kõige häda ja wiletsuse pärast, mis sõja läbi nende peale oli tulnud. Need buurid aga, kes inglaste kätte wangi sattusid, said

kaugetele merejaartele — Tseiloni ja Helena peale — saadetud, kus neid wiletsal wiisil üles peeti. Inglise ei tunnistanud buuride mitte sõjapidajateks wastasteks, waid nimetasiwad neid mäsajateks, kellega nii wõis ümber käia, nagu sõjaseadus muidu kellegile luba ei anna. Nii wabandasiwad ja õiendasiwad inglased oma inetumaid tegusid. Aga õnne see neile ei toonud, sest waprimalt kui enne sõdisiwad buurid. Neil ei olnud ju enam midagi muud kauda, kui elu ja wabadus, sest nende waranduse, nende majad oliwad inglased ammu maha põletanud, nende loomad ära ajanud ja ära tapnud ning nende perekonnad oliwad juba wihasel waenlase wäewõimu all. Sellepärast ei annud buuride salgad inglastele

mitte millasgi rahu: kus neid ei oodatud, seal nad oliwad, kus neid otsiti, seal neid ei leitud. Äkitselt tungisiwad nad inglaste peale, kus nad neid wõisiwad wõita, aga kui inglastele abi tuli, siis kadusiwad buurid et tagaajajad neist jälgegi ei leidnud. Buurid sõdisiwad oma isamaa ja wabaduse eest, omaksete ja nende elu eest, sellepärast kandisiwad nad kõik raskesti nurisemata; Inglise soldatid aga sõdisiwad palga pärast, sellepärast tüdisiwad nad raskuste all ruttu ära. — Mida wapramine buurid wastu pandisiwad, seda wihasemaks läksiwad inglased, nõnda et nad ka wangiwõetud buuride ülemaid ära

tappa lastsiwad. Aga kuda kurja heaga tuleb tasuda, seda näitasiwad buurid: kui Inglise kindral Metuen nende kätte wangi langes, siis lastsiwad nad teda wabaks. — Wiimaks, 2 aastat ja 8 kuud oli sõda kestnud, buurid nägiwad ära, et nad ülewõimu wastu ometi panna ei jõua, waid enne wiimseni hingeni langema peawad, sellepärast tegiwad nad rahu. Inglise lased pidiwad wangiwiidud buurid tagasi tooma ja ärahäwitatud talude ülesehitamiseks raha andma, aga buuride riigid kautati ära, tehti Inglise maakondadeks ja buurid ise Inglise alamateks. Egi kolme aasta pikkune wapper wõitlemine, mille jarnast ilm enne ei olnud näinud, oli kasuta olnud, wägiwald ja ülekohus oliwad wõitnud, õigus oli jalge alla tallatud. — Kudas võib Jumal niisugust ülekohut sallida? küsis mõnigi osawõtlik hing. Eht kas Tema ka sõjawäe ja suurtükkide wastu midagi ei wõi parata? — Niisuguse küsimise peale kostab meile see sõna: „Mis mina teen, seda ei tea sina nüüd mitte, aga pärast pead sa seda teada saama.“ Praegu on meil veel teadmata, mis nõuu Jumalal selle sõja pärast on, aga niipalju teame: Jumal ei lasse mitte sellepärast ülekohut tükiaks ajaks korda minna, et tal eht ülekohutust hea meel oleks, eht nagu ei suudaks ta seda keelata. Buurid on ka omal ajal Rassistele ülekohut teinud, kui nad neid ära wõitsiwad ja enesetele orjaks tegiwad; et neid seda kindlamine orjuses hoida, takistasiwad nad mõnikord koguni missiooni töödki, sest et armuõpetus kõiki inimesi ütleb wennad olewat. Sellepärast heitsiwad ka nüüd rassid inglaste poole. Aga küll kord ka inglaste ülekohutu mõõt täis saab ja siis saab weel kõik ilm näha, et Jumal on Jssand, kes õigust teeb, et Jumal on Jssand ja ei keegi muu.

G. G. L.

Jgapäewane waimuroog aasta jauks.

Januar

- 1 Apostlite teud 1, 1—12. Jeesus läheb õnnistades üles taewa.
- 2 „ 1, 13—26. Juudase asemel seatakse Mattiaist apostlits.
- 3 „ 2, 1—13. Püha Waim walati välja, kui jüngrid ühel meelel palusid.
- 4 „ 2, 14—21. Mis wanas seaduses tõutatud, on Jssand tõeks teinud.
- 5 Eſekiel 39, 25—29 ja Jესaja 44, 3—5, Tõutused.
- 6 Apostlite teud 2, 22—31. Kristuse ülestõusmisest.
- 7 Paul 89, 1—5 ja laul 116, 8—10. Kristuse ülestõusmine ette kuulutatud.
- 8 Apostlite teud 2, 32—36, waata Wilip. 2, 5—11. Kristuse taewaminemisest ja Jumalikust auust.
- 9 „ 2, 37—47. Misſugune esimene ristisõgudus Jeruusalemmas oli.
- 10 „ 3, 1—10. Petrus ja Joannes teewad jalutuma terweks.
- 11 1. Joann. r. 1, 1—10. Joannese maanitsus.
- 12 „ 2, 1—6. Kristus meie eestkostja Jsa juures.
- 13 „ 2, 7—11. Armasta oma ligimest.
- 14 „ 2, 12—17. Ära armasta maailma.
- 15 „ 3, 1—8. Jumala laste märk.
- 16 „ 3, 13—17. Waestest räägib salm 17.
- 17 „ 3, 18—24. Sõnakuuleliku ja uskliku südametööd Jssanda sees.
- 18 „ 4, 1—6. Waleõpetnise eest peab hoidma.
- 19 „ 4, 7—13. Jumala armastus meie wastu.
- 20 „ 4, 14—21 Meie armastus Jumala ja ligimese wastu.

Januar

- 21 1 Joann. r. 5, 1—5 Meie usk mõidab maailma ära.
 22 " 5, 6—13 Tunnistajad Jeesusest.
 23 Apostlite teud 3, 11—26 Peetruse jutlus.
 24 " 4, 1—12 Waata laul 118, 22.
 25 " 4, 13—22 Jumalat peab enam kartma
 kui inimesi.
 26 " 4, 23—31 Usklikkude wägew palwe.
 Waata laul 2, 1—9.
 27 " 4, 32—37 Misjuguine armastus esimeses
 ristifoguduses elas.
 28 " 5, 1—11 Waletamine ja tema nuhtlus.
 29 " 5, 12—16 Waata Joannes 14, 12—14
 Mis Jeesus tõutanud.
 30 " 5, 17—33 Apostlid kuulutawad julgeste
 Jeesuse ülestõusmist.
 31 " 5, 34—42 waata laul 119, 41—48.

Webr.

- 1 " 6, 1—7 Waeste eest peab hoolt kandma.
 2 Lusa 10, 30—37 } Waestest.
 3 Matteuse 25, 31—46 }
 4 Laul 113 Jehoowa halastab waeste peale.
 5 Ap. teud 6, 8—15 Tehwanuse usk ja tarfus.
 6 " 7, 1—8 Jehoowa saadab oma lapsed mitme
 wiletuse läbi õigele teele.
 7 " 7, 9—19 Joosepi wennad müüwad teda
 paganate kätte, nagu Jisraeli rahwas Jee-
 suse paganate kätte ära andis.
 8 " 7, 20—29 See, keda Jumal oma rahwa
 peastjaks walinud, peab põgenema.
 9 " 7, 30—36 Mooses on Jehoowa sulane, rah-
 was ei kuula sõna.
 10 " 7, 37—43 Mooses kuulutab õige prohmeti,
 see on Kristuse tulemist.

Webr.

- 11 Apostl. t. 7, 44—50 Tunnistuse tell ja tempel olid paigad, kus Jumal oma rahwaga rääkis; aga Jeesuses on Jumala arm täieste ilmunud.
- 12 „ 7, 51—60 Juuda rahwa wiha, Tehwanuse rõõm ja õnnis suremine.
- 13 „ 8, 1—8 Kristifogudust kiusatakse taga, Samaaria rahwas saab usklikuks.
- 14 „ 8, 9—17 Apostlid õpetavad ja ristivad, nõnda kui Jeesus oli käskinud. Matt. 28, 18—20.
- 15 „ 8, 18—25 Jumala armuandeid ei ole võimalik osta.
- 16 „ 8, 26—40 Kuida Mooramees usklikuks sai.
- 17 „ 9, 1—9 Jeesus kutsub Saulust.
- 18 1 Timot. 1, 12—17 Paulus kiidab Jumala armu, kes teda usklikuks teinud.
- 19 Apostl. t. 9, 10—16 Jssand saadab Ananiast Sauluse juure.
- 2 Korint. 11, 23—30 Kui palju Paulus Jeesuse nime pärast on kannatanud.
- 20 Apostl. t. 9, 17—22 Waata 1 Korint. 15, 9. 10 Paulus ei ole iialgi seda unustanud, et ta foguduse tagakiusaja oli olnud.
- 21 „ 9, 23—25 Waata Galatia. r. 1, 11—17.
- 22 „ 9, 26—30 Jüngrid kardavad Paulust.
- 23 Galatia r. 1, 18—24 Pauluse elust.
- 24 Apostl. t. 9, 31—35 Jumal annab fogudusele rahu aega.
- 25 „ 9, 36—43 Peetrus äratab surenud üles.
- 26 „ 10, 1—8 Jumal tuleb ise nende wastu, kes teda otsivad. Waata Jerem. 29, 13 ja Jes. 65, 1.
- 27 „ 10, 9—20 Jehoowa näitab Peetrusele ime-
likus nägemises, et uues seaduses seda
wahet Juuda rahwa ja paganate wahel
enam ei ole.

Wehr.

28 Apostl. t. 10, 21—33 Peetrust mõetakse paganatest vastu kui Jumala inglit.

Märts

1 " 10, 34—43 Waata Roma 2, 10. 11

2 " 10, 44—48 Waata Joann 10, 15. 16 Paganad on lambad teisest laudast, kes Jeesuse healt kuulevad.

3 1 Peetr. r. 1, 1—9 Kristiinine rööm ja lootus.

4 " 1, 10—12 Kuidas prohvetid Jeesuse tulemist ootanud ja waimus näinud. Waata Jes. 53, 1—6.

5 " 1, 13—21 Meie oleme Kristuse pärast, sest Tema on meid kalli hinna eest ostnud.

6 " 1, 22 25 Nõudke mis jäädam on, ei mitte mis kaduw.

7 " 2, 1—10 Nurgakiwi on Kristus, hoone ehitajad Juuda rahwa ülemad ja targad siin maailmas, waimulik koda on ristifogudus, elawad kiwid on hinged, kes Jeesuse sisse usuwad :

8 " 2, 11 —17 Spi pähe salm 17.

9 " 2, 18—25 Mis hea sulase kohus.

10 " 3, 1—7 Mis naesterahwa kohus

11 " 3, 8—17 Kuidas Issandat auustada igapäewases elus.

12 " 4, 1—6 Mis kasu rist saadab.

13 " 4, 7—11 Mitmesugused maanitsused.

14 " 4, 12—19 Mil wiisil risti peab kandma.

15 " 5, 1—5 Mis wanemate ja noorerahwa kohus.

16 " 5, 6—11 Walwake, et teie kiusatusse sisse ei lange.

17 2 Peetr. r. 1, 12—21 Peetrus maanitseb fogudust, sest ta teab, et tema surm ligi.

Märts		
18	Apostl. t. 11, 1—18	Juuda rahwas saavad wiimaks aru, et ka paganad igawese elule on kutsutud.
19	" 11, 19—26	Jumala sõna kuulutatakse kõikidele.
20	" 11, 27—30	Waeste eest kantakse hoolt.
21	2 Kor. 9, 1—7	Mis Paulus hoolekandmisest waeste
22	" 9, 8—15	eeft ütleb, waata 2 P. sõn. 11, 24. 25
23	Apostl. t. 12, 1—10	Jakoobust tapetakse, Peetrus saab peastetud.
24	" 12, 11—17	Koguduse rõõm.
25	" 12, 18—25	Heroodese uhtus ja hirmus surm.
26	" 13, 1—5	Paulus ja Barnabas saavad kui esimised missionarid koguduse palwega läkitatud. Jes. 66, 19.
27	" 13, 6—12	Waata 2 Tim 3, 8. 9.
28	" 13, 13—25	Paulus tuletab rahwale meele, kui suuri asju Jeesand wanal ajal Juuda rahwale teinud.
29	" 13, 26—41	Jeesuses on kõik tõeks saanud, mis prohmetid kuulutanud.
30	" 13, 42—52	Paganad wõtawad Jumala sõna wastu, Juuda rahwas põlgawad seda, apostlid teewad Jeesuse käsu järel. Matt. 10, 14. 15.
31	" 14, 1—7	Waata 2 Tim 3, 10—12.
April		
1	" 14, 8—18	Paganad arwawad Pauluse Jumala olewat.
2	" 14, 19—28	Paulust wiisatakse kiwidega.
3	" 15, 1—6	waata Kal. 2, 1—5. Juuda rahwas tahawad paganaid sundida, Moosese käskusi pidada.
4	Kalattia 5, 2—6	Ulf Kristuse sisse teeb õndsaks, ei mitte wäljaspidised kumbed.

April

- 5 Apostl. t. 15, 7—12 Waata Kal. 2, 16 ja Ewef. 2, 4—10
- 6 „ 16, 9—15 Jumal ise juhatab Paulust nägemise läbi Makedoonia maale.
- 7 „ 16, 16—24 Paulust ja Siilast peksetakse Wilippi linnas.
- 8 „ 16, 25—34 Paulus ja Siilas kiidawad Jumalat ka Wilippi linna wangitornis.
- 9 „ 16, 35—40 Paulust saadetakse ausaste Wilippi linnast wälja ja ta finnitab noort kogudust.
- Selle Wilippi kogudusele kirjutas pärast Paulus järgmise armja kirja, kui ta Rooma linnas wangis oli
- 10 Wilippi 1, 1—11 Paulus rõõmustab oma armja koguduse üle.
- 11 „ 1, 12—19 Ka Pauluse wiletsus ja wangipõli on Jumala auuks ja inimeste kasuks.
- 12 „ 1, 20—26 Paulus igatseb Jeesuse juure minna.
- 13 „ 2, 1—11 Riidlemisest ennaft hoida ja alandlik olla, nagu Jeesus oli.
- 14 „ 2, 12—18 Pauluse rõõm, et ta tühja tööd ei ole teinud.
- 15 „ 2, 19—30 Epawroditus, ustaw Wilippi koguduse wanem, on Paulust teenides raskesti haigeks saanud ja Jumala armu läbi terveks saanud.
- 16 „ 3, 1—11 Pauluse õigus käsu järel on tühi, Kristuse arm ja õigus teeb teda rõõmsaks ja igaweste õndsaks.
- 17 „ 3, 12—21 Paulus ei ole täieste püha, ta nõuab seda weel taga.
- 18 „ 4, 1—9 Jumala laste rõõm Isjandas.
- 19 „ 4, 10—20 Wilippi kogudus saadab Paulusele abi tema ülespidamiseks.

April

- 20 Apostl. t. 17, 1—9 Kogudusele Tessalonika linnas, mis palju kiusatusi pidi kannatama, kirjutab Paulus pärast kirja.
- 21 1. Tessal. 1, 1—10 Paulus tänab Jumalat selle koguduse usu eest.
- 22 " 2, 1—12 Apostel tuletab kogudusele meelde, kuidas ta nende seas tööd oli teinud.
- 23 " 2, 13—20 Waga kogudus on õpetaja auu ja rõõm.
- 24 " 3, 1—8 Paulus rõõmustab nende usu üle.
- 25 " 3, 9—13 Pauluse palve koguduse eest.
- 26 " 4, 1—8 Puhtast elust.
- 27 " 4, 9—18 Surnute ülestõusmisest.
- 28 " 5, 1—11 Olge valmis, kui Issand tuleb.
- 29 " 5, 12—28
- 30 Apostl. t. 17, 10—21 Paulus Peroe ja Atena linnas.

Mai

- 1 " 17, 22—29 Paulus näitab jutluses, et eba-jumalateenistus tühine on.
- 2 " 17, 30—34 Paulus kuulutab Kristuse ülestõusmist.
- 3 " 18, 1—11 Paulus Korintuse linnas; ta pöörab paganate poole, et Juuda rahvas Jumala sõna põlgasid.
- 4 " 18, 12—17 Korintuse linnas püüawad Juuda rahvas paganaid Pauluse vastu äritada. Mis Paulus pärast Korintuse kogudusele kirjutab.
- 5 1 Korint. 1, 4—9 Paulus tänab Jumalat koguduse
- 6 " usu eest 3, 16—23 Maailma tartusest ja Jumala tarkusest.
- 7 " 11, 23—32 Kuidas inimene püha õhtusööma-ajale peab tulema.
- 8 " 13, 1—7 Waata Matteuse 7, 21—23 Kes armastab, see teeb Jumala tahtmist.

Mai

9

1. Korint. 13, 8—13 Waata 1. Joan. 4, 16.

Korintuse koguduses olid mõned õpetanud, et surmute ülestõusmist ei ole, sellepärast annab Paulus pikema seletuse ülestõusmises.

10

" 15, 1—11 Jeesuse ülestõusmise tunnistajad.

11

" 15, 12—19 Ilma meie risti löödud ja ülestõusnud Snnistegijata oleme meie kõigewiletajad inimesed.

12

" 15, 20—28 Kristus on teine Adam, kes inimese soule uue elu annab.

13

" 15, 29—34 Kui surmute ülestõusmist ei ole, siis on inimene kui loom, sööb joob ja sureb ära.

14

" 15, 35—44 Õpi seemnetest, mida ja külvad, Jumala wäge tundma, kes surmast elu äratab.

15

" 15, 45—49 Esmesest inimesest, Adamast, oleme sureliku ihu pärinud; teine inimene, Kristus annab meile ülestõusmises uue, suremata ihu.

16

" 15, 50—53 Meed, kes siis weel elawad, kui Kristus tagasi tuleb, saawad muundatud, sest ka nemad ei wõi selle sureliku ihuga igawest elu pärida. Waata 1 Tess. 4, 14—17.

17

" 15, 54—58 Pauluse kiituse laul surma äravõitmise pärast Jes. 25, 28, 29.

18

Apostl. t. 18, 18—23 Tõutuste kohta waata 5 Mos. 33, 22—24.

19

" 18, 24—28 Apollo kes siin õpetust wastu wõttis, sai pärast wägewaks tödtegiaks Jumala riigis Korintuse linnas. Waata 1 Kor. 3, 5—11.

Mai		
20	Apostl. t. 19, 1—7	Joannese ristimine oli palja weega; ristimine, millega Jeesuse jüngrid ristitasse, on Püha Waim. Waata Mark. 1, 7. 8.
21	" 19, 8—16	Mende nuhtlus, kes Jeesuse nime kurjaste, see on ilma usuta, pruutisid.
22	" 19, 17—22	Rõik liigtunst ja ebaust peab fogudusest kautatud saama.
23	" 19, 23—31	Temetriuse ja tema seltsimeeste rahaahnus tõstab mässamist rahwa seas.
24	" 19, 32—40	Kohtukirjutaja waigistab rahwast.
25	" 20, 1—16	Paulus aratab furnu üles.
26	" 20, 17—28	Paulus jätab Ewesuse foguduse
27	" 20, 29—38	wanematega Jumalaga.
28	Almut. r. 2, 1—7	Mis Püha Waim Joannese läbi Ewesuse fogudusele pärast lastis öelda.
29	Apostl. t. 21, 1—14	Paulus ei karda kõidikuid ega surma, kui ta Jeesuse nime võib kuulutada.
30	" 21, 15—26	Paulus ei taha ka Juuda rahwast mitte pahandada. Waata 1. Kor. 9, 10—22.
31	" 21, 27—40	Nõnda kui Jeesus sai äraantud, Juudarahwast paganate kätte, nõnda ka Paulus.
Juuni		
1	" 22, 1—11	Paulus jutustab oma endisest elust.
2	" 22, 12—21	Kuidas Paulus paganate apostlits sai.
3	" 22, 22—30	Juuda rahwa wiha, Paulus paganate käes.
4	" 23, 1—5	Paulus kohtu ees. Waata 2 Moos. 22, 27.
5	" 23, 6—11	Isfand finnitab oma sulase.
6	" 23, 12—21	Juuda meeste kuri nõu.
7	" 23, 22—35	Paulust saadetakse Keisareasse.

Juuni		
8	Apostl. t.	24, 1—9 Pauluse peale tõstetakse walekaebusi.
9	"	24, 10—21 Paulus kostab enese eest.
10	"	24, 22—27 Weliks ei taha Jumala sõna kuulda, sest et see tema patud awalikuks teeb.
11	"	25, 1—12 Paulus Westuse ees.
12	"	25, 13—22 Kuningas Agrippa tahab Paulust näha.
13	"	25, 23—27 Paulus kuninga ees.
14	"	26, 1—11 } Kuidas Issand Pauluse apostli
15	"	26, 12—23 } ametile oli kutsunud.
16	"	26, 24—32 Westus arwab Paulust jampsiwat; Agrippal puudub pisut, et ta ristiniimeseks saaks — pisut puudub; aga ta jääb paganaks.
17	"	27, 1—8 Pauluse teekond Rooma linna.
18	"	27, 9—17 Pauluse hea nõuu ei saa vastu mõtetud.
19	"	27, 18—26 Issand ei jäta oma sulast maha.
20	"	27, 27—38 Pauluse rahu ja julgus surma hädas.
21	"	27, 39—44 Paulus ja tema seltsilised peasetud.
22	"	28, 1—10 Melite rahwas on mõerastewastu mõtjad, ja seeläbi tuleb neile suur õnnistus.
23	"	28, 11—22 Kuidas Paulus Rooma linna sai.
24	"	28, 23—31 Juuda rahwale pakutakse veel üks kord ewangeliumi, Paulus kuulutab paganatele Jumalariiki.
		Kui Paulus wana oli, mitte kaua enne surma kirjutas ta oma armsa noore sõbrale Timoteusele järgmise kirja.
25	2. Timot. 1,	1—7 Paulus tänab Jumalat Timoteuse usu eest. 1, 8—18 Issanda tunnistusest ei tohi häbeneda, kui ta inimesed meid peaks maha jätma.

Juuni		
26	2. Timot. 2, 1—7	Kes Jumala sõna kuulutab, peab sest elama.
27	" 2, 8—13	Jumal on ustaw, ära karda.
28	" 2, 14—21	Digest õpetusest.
29	" 2, 22—26	Puhtaste elada.
30	" 3, 1—9	Hoia õelate eest.
Juuli		
1	" 3, 10—17	Jää selle sisse, mis Jumala sõnast oled õppinud.
2	" 4, 1—8	Wana apostel Paulus maanitseb Timoteust, ustaw olla elu otsani.
3	" 4, 9—18	Kõik sõbrad on Paulust maha jätanud, kui teda keisri ette kutsuti; aga Jssand oli temaga.
4	Emefuse r. 5, 1—7	Jääge Kristuse sisse, hoidke kurja eest.
5	" 5, 8—14	Tõuse patu unest.
6	" 5, 15—21	Waata laul 33, 2—4.
7	" 6, 1—9	Laste ja wanemate, sulaste ja isandate kohus.
8	" 6, 10—17	Pane tähele mis sõjariistad ristiinimesel on.
9	" 6, 18—24	Tehke palwet kõikide eest, iseära- nes nende eest, kes Jumala sõna kuulutawad. Wanaseadus, Joosua elulugu.
10	5. Moos. r. 31, 1—8	Mooses kinnitab Joosuat oma tööle.
11	" 32, 44—50	Mooses walmistab ennast surmale.
12	" 34, 1—12	Moosese surm.
13	Joosua 1, 1—9	Jehoowa kinnitab Joosuat raske ametile.
14	" 1, 10—18	Rahwas lubab sõna kuulda.
15	" 2, 1—7	Raab, pagana naene, wõtab Jisraeli mehi vastu.

Juuli	16	Joosua 2, 8—14 Raab tunneb, et Jisraeli Jumal, õige Jumal on.
	17	" 2, 15—24 Maa kuulajad lubavad Raabile, teda ja tema pere elusse jätta.
	18	" 3, 1—8 Jisrael walmistab ennast, sest Jehoowa tahab suuri asju teha.
	19	" 3, 9—17 Rahwas läheb üle Jordani.
	20	Paul 114, 1—8 Rahwa kiituse laul.
	21	Joosua 4, 1—11 Ara unusta mitte, mis Jumal sulle on head teinud.
	22	" 4, 12—24 Ra lapselap. peavad seda meeles pidama.
	23	" 5, 10—15 Joosua näeb Jssanda inglit.
	24	" 6, 1—7 } Jeeriko linn peab langema, aga
	25	" 6, 8—15 } mitte rahwa mõõga, waid Jssanda wägewa käe läbi.
	26	" 6, 16—21 Rahwas ei pea saagist omale wõtma.
	27	" 6, 22—27 Jeeriko läheb huffa, Raab peastetud.
	28	" 7, 1—9 Rahwas põgeneb waenlaste eest.
	29	" 7, 10—15 Ühe warguse pärast on õnnistus rahwast lahkunud.
	30	" 7, 16—26 Ülekohus saab nuheldud.
	31	" 8, 1—8 Joosua tarf nõu.
August	1	" 8, 9—19 } Joosua saab Li kätte.
	2	
	3	" 8, 30—35 Waata 5. Moosese r. 27, 4—8
	4	" 9, 1—7 Waata 2. Moosese r. 23, 31—33
	5	" 9, 8—15 Jisraeli rahwas petetud, sest et nemad Juwala juusõna ei küsinud.
	6	" 9, 16—27 Petjate nuhtlus.
	7	" 10, 1—11 Joosua läheb sõtta.
	8	" 10, 12—15 Waata Habakuf 3, 11 ja laul 145, 18. 19.
	9	" 10, 16—27 Waenlased saawad huffa.

August

- 10 Joosua 10, 28—35 } Joosua võidab kõik waenlased
 11 " 10, 36—43 } ära.
 12 " 11, 15—23 Rahwas saab tõutatud maa kätte
 13 " 14, 6—15 Kaaleb saab kätte, mis temale lubatud.
 14 4. Moos. 13, 1—3 ja 17—24 }
 15 " 13, 25—33 } Kuidas Kaaleb Jssand
 16 " 14, 1—9 } sandat oli teeninud.
 17 " 14, 10—19 } Jssand nuhtleb uskumata rah-
 18 " 14, 20—38 } wast, õnnistab neid, kes Teda
 kardawad.
 19 Joosua 18, 1—10 Rahwas saab oma pärisosa; aga nemad
 on laisad seda pärima, mis Jssand neile on annud.
 20 " 21, 43—45 waata 1 Moosese r. 13, 14—18.
 Jssand teeb tõeks, mis Abramile lubatud.
 21 " 22, 1—10 } Jordani jõe ääres ehitatakse
 22 " 22, 11—20 } altarit.
 23 " 22, 21—29 Mis tarmis seda altarit ehitati.
 24 " 22, 30—34 Rahwa suguharud lepiwad.
 25 " 23, 1—10 }
 26 " 23, 11—16 } Joosua wiimsed kõned.
 27 " 24, 1—7 }
 28 " 24, 8—15 Joosua wiimsed kõned.
 29 " 24, 16—24 Rahwas tahab Jehoowat teenida.
 30 " 24, 25—33 Joosua surm.
 31 Ebreä 3, 7—19 Uskumata rahwas ei saanud tõuta-
 tud maale waid suri kõrbe.

Sept

- 1 " 4, 1—8 Joosua saatis uskliku rahwa Kanaani
 maale; Jeesus saadab oma lapsi igawese elusse.
 2 " 4, 9—16 Jeesus meie suur ülem preester.

Rohutum õistjate raamat.

Jssand oli Jsraeli waenlasi ärawõitnud ja Kanaani
 maa nende kätte andnud; nüüd pidi rahwas veel

Sept.

viimised Kanaani rahwad ära huffama, iga suguharu omal maal; aga Jisraeli suguharud olid wiisad seda tegema, ja sellepärast said need rahwad, keda nemad ei olnud ärahawitanud, witsaks Jumala käes, millega ta oma rahwast nuhtles. Kanaani rahwad olid aga Jisraeli rahwale ka kuusatuseks, sest Jisraeli rahwas õppisid ebajumalaid kummardama.

3 5. Moos. 7, 1—11 Issanda käst rahwale.

4 Kohtum. r. 1, 16—26 Juuda suguharu oli ainus, kes Jumala sõna järel Kanaani rahwa ära häwitas.

5 " 1, 27—35 Teised suguharud jätsid seda tegemata.

6 " 2, 1—5 Issanda ingel noomib rahwast selle patu pärast.

7 " 2, 6—15 Jehoowa wiha sõnakuulmata rahwa peale.

8 " 2, 16—23 Issand on ustaw ja halastaja; aga rahwas unustab ruttu tema heategemise ära.

9 " 3, 1—6 Häda, mis rahwa peale tuleb, on tema patu süü.

10 " 3, 7—11 Esimene kohtumõistja, Atniel.

11 " 6, 1—10 Enne kui Jumal aitab, saadab ta prohveti läbi aratamise healt.

12 " 6, 11—24 Issand ise walib rahwale ärapeastja.

13 " 6, 25—32 Paal ei wõi iseennast aidata.

14 " 6, 33—40 Rideoni ust saab kindlaks.

15 " 7, 1—8 Suur hulk inimesi ei aita kedagi; Issand annab wõidu neile, kes Tema peale loodawad.

16 " 7, 9—18 Ennegu lahing hakkab, on waenlane araks saanud.

Sept.		
17	Rohum. r.	7, 19—25 Rideonil mõit.
18	"	8, 1—9 Sufkoti ja Penueeli mehed ei taha wäsinud mõitlejaid aidata.
19	"	8, 10—17 Nende nuhtlus.
20	"	8, 18—23 Rideon ei taha kuningaks saada.
21	"	13, 1—7 Jssanda ingel kuulutab Simsoni sündimist.
22	"	13, 8—16 Ingel tuleb teistkorda.
23	"	13, 17—25 Ingel lahkub Manoast.
24	"	14, 1—9 Simson käristab lõukoera lõhki.
25	"	14 10—20 Simsoni pulmad.
26	"	15, 1—8 Simson teeb Wilistidele paljukahju.
27	"	15, 9—20 Juundarahwas jätab Simsoni maha; aga Jssand aitab teda.
28	"	16, 4—12 Simson käib lihahimude järel. Spet. f. 7, 4. 5.
29	"	16, 13—22 Simsoni pikad hjuuksed olid täheks, et ta Jumala äralahutatud oli; seepärast mõttis Jssand Simsoni rammu ära, kui tema hjuuksed ära leigati.
30	"	16, 23—31 Simson alandab ennast Jumala ette, Jssand annab temale veel ükskord rammu.

Rutti raamat.

Oktob.		
1	Rutti r.	1, 1—10 Raks pagana tütarlast saawad oma meele läbi Jisraeli rahwa liifmeteks.
2	"	1, 14—22 Jisraeli Jumal on Ruttil armsam kui kodumaa ja isamaja.
3	"	2, 1—16 Rutt leiab armu Poasi ees.
4	"	2, 17—23 Noomi rõõmustab selle üle.
5	"	3, 1—7 Rutt kuulab Noomi sõna.
6	"	3, 8—18 Poas lubab Rutti naefeks võtta. — Juundarahwal oli see seadus, et kui üks

Oktob.

mees furi ja ei jätnud lapsi järele, siis pidi ligem sugulane tema lese naeseks võtma; wanem poeg seft abielust arwati esimese mehe lapses.

7 Rutti r. 4, 1—12 Abielu seatakse Jisraeli rahwa kombe järel.

8 " 4, 13—22 Rutti soust tuli Taawet, Taaweti soust Õnnistegija.

1 Samueli raamat.

9 1 Sam. 1, 1—11 Pennina ärritab Annat; waga Anna ei nurise ega riidle, ta walab oma kurwas-
tust Jehooma ette.

10 " 1, 12—20 Ülem preester arwab Annat joob-
nud olevat. Anna ei wihasta, waid annab alandliku wastuse ja saab õnnistud.

11 " 1, 21—28 Mis Jssand on kinkinud, saab Jssanda kätte tagasi antud.

12 " 2, 1—11 Anna kiidab Jssandat, näeb wai-
mus Õnnistegija tulemist.

13 Luuka 1, 46—55 Maarja kiituse laul.

14 1 Sam. 2, 12—17 Geli poegade kurjus.

15 " 2, 18—26 Geli ei nuhtle oma laste wallatust.

16 " 2, 27—36 Pane tähele salm 30 ja waata Matt. 10, 32. 33.

17 " 3, 1—10 Jssand ei räägi enam Geliga; seft et ta Jumala sõna küll kuuleb, aga ei tee.

18 " 3, 11—21 Wanemad, kes laste kurjust ei nuhtle, lähewad lastega tüfis huffa. Wiimne preester Geli soust oli Abjatar waata 1 Kun. 2, 26. 27.

19 " 4, 1—11 Seaduse laegas ei aita ühtigi, kui Jehooma rahwa wastu on.

20 " 4. 12—18 Geli surm.

Oktob.

- 21 1 Sam. 5, 1—12 Wilistide hirm ja häda.
 22 " 6, 1—9 Ka paganad peavad Jssandale auu
 andma.
 23 " 6, 10—22 Seaduse laegas tuleb Jisraeli maale.
 Uudishimulik rahwas saab nuheldud.
 24 " 7, 1—8 Rahwas otsib Jehoowat.
 25 " 7, 9—17 Jssand lasseb ennast leida ja aitab.
 26 " 8, 1—9 Juudarahwas tahawad paganate sarnat-
 seks saada, seepärast nõuawad omale kuningat.
 37 " 8, 10—22 Jehoowa tahtis neile kuninga anda;
 aga Jumala aeg ei olnud veel käes, seepärast
 ei saanud ta rahwas mitte õige kuninga,
 Daaweti, waid Sauli.
 28 " 9, 1—14 Saul otsib oma isa eeslid.
 29 " 9, 15—27 Saul tuleb Saamueli juure.
 30 " 10, 1—8 Saamuel annab Saulile teada, et
 Jssand teda kuningaks walinud.
 31 " 10, 9—16 Saul räägib prohwetil wiisil.

Nov.

- 1 " 10, 17—27 Sauli tasane ja ajandlik meel.
 2 " 11, 1—15 Saul ei taha kättemaksmist.
 3 " 12, 1—5 Samueli puhas südametunnistus.
 4 " 12, 6—17 Rahwa tänamata meel.
 5 " 12, 18—25 Jssand annab pikke müristamist,
 rahwas tunnistab oma pattu, Saamuel
 kuulutab andeksandmist.
 6 " 13, 1—14 Ohwerdamine oli preestri amet,
 seepärast tegi Saul pattu, et ta Saamueli
 ei ootanud.
 7 " 13, 15—23 Kui wilets põli Jisraeli rahwal
 sel ajal oli.
 8 " 14, 1—10 Joonatan on wahwas Jssandas.
 9 " 14, 11—23 Kui suuri asju Jssand Joonatani
 läbi tegi.

Row.		
10	"	14, 24—35 Saul paneb ilmaasjata wande rahwa peale.
11	1 Sam.	14, 36—46 Rahwas palub Joonatani eest.
12	"	15, 1—9 Saul pidi Jehoowa nuhtlusi Ama- leki rahwa üle saatma. Waata 5 Moos. 25, 17—19.
13	"	15, 10—23 Saul waletas, ta oli ihnuise pärast loomasi elusse jätnud.
14	"	15, 24—35 Kuningriik peab Sauli käest ära wõetama.
15	"	16, 1—11 Pane tähele salm 7.
16	"	16, 12—23 Jumal saadab kurga waimu Sauli waewama. Saulu eest põgeneb kurg, rahutu waim.
17	"	17, 1—11 Kuningas ja rahwas araks läinud.
18	"	17, 12—22 Jisai saadab Daaweti wendi waatama.
19	"	17, 23—30 Eliab sõimab Daawetit.
20	"	17, 31—41 Daawet loodab Jssanda peale. Waata laul 91, 13. 14.
21	"	17, 42—51 Daawet tapab Koljati.
22	Saul 44,	5—9 ja laul 20, 7—10 Rust Jumala lapse jõud ja julgus tuleb.
23	1 Sam.	17, 52—58 ja 18, 1—5 Joonatani armastus.
24	"	18, 6—16 Saul on kade, ta kardab Daawetit.
25	"	18, 28—30 ja 19, 1—7 Joonatan kostab Daaweti eest.
26	"	19, 8—17 waata laul 59, 1—5.
27	"	19, 18—24 Saul ja tema sulased peawad ise Jumala auu tunnistama. Waata laul 59, 17. 18.
28	"	20, 1—10 }
29	"	20, 11—23 }
30	"	20, 24—34 Saul püüab oma poega tappa.

Detf.

- 1 1 Sam. 20, 35—42 ja 21, 1—4 Sõbrade Jumalaga-jätmine. Taawet waletab et kuningas teda saatnud.
- 2 " 21, 7—11 Ettepanemise leibade kohta waata 3 Moos. 24, 5—9.
- 3 Saul 56, 1—14 Taaweti palwe waenlaste wastu.
- 4 1 Sam. 21, 12—16 Waata laul 34, 1—11.
- 5 Saul 34, 12—23 Taaweti õpetused Jehoowa abist.
- 6 1 Sam. 22, 1—5 Taawet põgeneb koopa.
- 7 Saul 57, 1—12 Kuidas Taawet ennast sel ajal lau-luga finnitab.
- 8 1 Sam. 22, 6—10 Waata laul 52, 2—11.
- 9 " 22, 11—19 Toegi ja Sauli kurjus.
- 10 " 22, 20—23 Waata laul 63, 1—9.
- 11 " 23, 1—13 Taawet peastab Keila rahwast.
- 12 " 23, 14—18 Truu sõber finnitab sõbra kätt Jumalas.
- 13 " 23, 19—28 Saul kiusab Taawetit taga.
- 14 " 24, 1—4 Waata laul 142, 1—8.
- 15 " 24, 5—16 Waata Rooma 12, 19.
- 16 " 24, 17—23 Saul lubab filmaweega Taawe-tit mitte tagakiusata.
- 17 " 26, 1—4 Waata laul 54, 1—9.
- 18 " 26, 5—12 Taawet ei pista oma kätt küniga külge.
- 19 " 26, 13—25 Saul tunnistab küll oma pattu, aga ei paranda mitte meelt.
- 20 " 27, 1—12 Taawet põgeneb Wilistide juure ja waletab jälle.
- 21 " 28, 1—6 Waata õpet. f. 1, 24—30 Mõis Jumal Saulile ei wastanud.
- 22 " 28, 7—14 Waata 5 Moos. 18, 9—12 Sur-nute käest ei tohi küsida.
- 23 " 28, 15—25 Saul saab teada, et surm ligi.

- Detš. |
 24 | Jesaja 9, 1—6 Jesaja kuulutab Kristuse tulemist.
 25 | Luuka 2, 1—14 Kristus on tulnud.
 26 | 1 Sam. 29, 1—11 Jumal ei tahtnud et Daawet oma
 | rahwa wastu pidi sõdima.
 27 | " 30, 1—8 Daawet küsib, Jssand wastab.
 28 | " 30, 9—19 Daawet saab wõitu.
 29 | " 30, 20—31 Daawet jägab saaki kõikidele.
 30 | " 31, 1—13 Sauli surm.
 31 | Jakobus 4, 12—17 Kõik meie päewad on Jumala käes.

Hind: 10 top.

